***Derivation** : is the process of creating words by adding affixes (prefixes and suffixes) to existing words. Like many other languages, Ge'ez has a number of prefixes, infixes, and suffixes used in this way. A language with grammatical gender, like Ge'ez has the additional problem of assigning loan words to a gender. Ge'ez, which has only two genders, traditionally called masculine and feminine solves two problem in the two simplest ways: virtually all 'loan words' are simply assigned the masculine gender.*

Ge'ez words have been changing their meanings for centuries, and words are still changing their meaning today. Here should have '"An example might be in the case of 'metaphor' hence, applying a word to something it does not ..." Metaphor: applying a word to something it does not literally denote in order to draw attention to a resemblance.

G. Word formation. *Again words have different forms in the derivation. Examples* ብክይ> ብካይ:: ራሔል > ራሔል::አሜን አሜን አብለከሙ > አሚን:: ወግሙራ > ገሞራ:: *The other one that doesnot follow the present system of compounding is* መንጦላዕተ ምኩራብ ቤተ መቅደስ > ምኩራብ::*In this case, the word* መቅደስ > ምኩራብ:: *is changed to* መቅደስ > ምኩራብ::*and the rule of the coumpounding system of the present geez is violated. Instead of* መንጦላዕተ ምኩራብ ቤተ መቅደስ *the new system* መንጦላዕተ ምኩራብ ቤተ መቅደስ *was applied.*

Nouns and Adverbs:

ብክይ> ብካይ::	*'crying'*
ካዕብ > ካዕብ::	*'second'*
በሐር > ባሕር::	*'sea'*
ሀ/ሃገር >ሃ/ሀገር::	*'country'*
ካልኡ > ካልኡ::	*'another'*
ማእረርሰ ብዙኀ- ሰ > ሰ::	*'much yield'*
በሐቱ > ባሕቱ::	*'neverthless'*
ጠቢበ > ጠቢባ::ብ> ባ::	*'wise' (PL.)*
ሠህለ > ሣህለ::ፍደፋደ::	*'forgivness'*
ፈደፋደ መእምራን>ማእምራን:	*:'scholars'*
ፈተሐተ > ፈታሕተ::	*'judge'*
መደፈነ > መድፍን ::	*'cover'*
በጸሐለ > በጻሕለ::	*'dish'*
ሠ>እመን ምእመን::	*'lay man'*

Others in noun formation አዝየብ > አዜብ:: *የ is preserved.* መንደር > ማንደር:: መድልዋን > መደልዋን:: መጸብሒ > መጸብሕ::

Concerning Problems in morphological description, the rather neat chart presented above conceals a number of outstanding problems in the analysis of Ge'ez morphology. So far, we have considered some examples of Ge'ez in which the different morphemes are not easily identifiable as separate elements. Thus, the inflectional morpheme "-at" is added to ካህን *and we get* ካህናት *what is the inflectional morpheme which makes the plural of the plural* ሰብኣ *and of* ደቂቅ. *A related question concerns the inflection which makes* ይቤ *the past tense of* ይብል. *Another question concerns the derivation of an adjective like* ግሙራ.

Similarities with Amharic: *Ge'ez words have very similar features like Amharic, Examples:* ተስከሙ አርዑትየ > ጸ/ጹሩ:: ይከዉኑ > ይገብሩ / ይከዉኑ *is very close to the present Amharic* ያከናውናሉ/:: ወሠሪቆ ፀሐይ > not ወጸሪሖ ::ተገበረ> ተበደረ ወዘሒሐደሰ:: .Beginning & end of verb here and there ገብኣ > ገበአ:: ተፍኡ > ተፉ :: ተሰረረ> ዲበ ኮኵሕ ተሳረረ:: ዓደው > ዐደወ ::አብሐነ > ::አብአነ::ወሰሳሙ > ወገሰሶሙ :: **Sound** ገብርሄር ወመአምን > ገብርሄር ወምአመን :: ገብርሄር ወመአምን > ገብርሄር ወምአመን :: አሰኪ አሜ ቦአ ኖሕ::ሀይማኖት:: > ሃይማኖት:: ኀቤ ሖርክ > ኀበ ሖርክ ::መጠኔ ሕጠተ ስናፕ > መጠነ ሕጠተ ሰናፕ*::1st ordered > 5th order (New rule) 6th order > 5th order (New rule)ፈጸመ > ፈፀመ:: ሰተየ > ስትዩ(not ገብር type). የ = at the end ስተዩ = They drank (to day) >ስተዩ = You shall drink* ጌቴሴማን > ጌቴሰማኒ:: መግደፍ ናፈቀ > ናፈቀ :: (You).Possessive አንደግሙ > አደግሙ አንስቲያከሙ ዓረቄ ::

አሁን ግን ወደ ቀደመ ነገራችን ወደ ዐቢዩ ጉዳይ ወደ ንዑስ አንቀጽ እን መለስ::

፪.፭፪. የንዑስ አንቀጽ መልክዕ በአርእስቱ

፩. ቀተለ	= ቀቲል /ቀቲሎት *	መግደል
፪. ቀደሰ	= ቀድሶ /ቀድሶት	ማመስገን
፫. ባረከ	= ባርኮ /ባርኮት	መባረክ
፬. ዴገነ	= ዴግኖ /ዴግኖት	መከተል

፮. ሜመ	= ሠዲም /ሠዲሞት *	መሾም
፯. ገብረ	= ገቢር /ገቢሮት *	መሥራት
፰. ማህረከ	= ማህርኮ /ማህርኮት	መማረክ
፱. ተንበለ	= ተንብሎ /ተንብሎት	መለመን
፲. ቆመ	= ቀዊም /ቀዊሞት	መቆም

ማስታወሻ፡- // ተመሳሳይ የንዑስ አንቀጽ ሐደት መልክዕ ያላቸውን «ቀተለን» የመሰሉትን ያመለክታል። ሌሎቹ ደግሞ «ቀደሰ»ን መስለውታል።

ንዑስ አንቀጽ በዐሥሩ መራሕያን /እንደ ስም/

፩. አነ	ቀቲልየ	= መግደሌ /My Killing/
	ቀቲሎትየ	= "
፪. አንተ	ቀቲልከ	= መግደልኽ
	ቀቲሎትከ	= "
፫. አንቲ	ቀቲልኪ	= መግደልሺ
	ቀቲሎትኪ	= "
፬. አንትሙ	ቀቲልክሙ	= መግደላችኹ
	ቀቲሎትክሙ	= "
፭. አንትን	ቀቲልክን	= መግደላችኹ
	ቀቲሎትክን	= "
፮. ንሕነ	ቀቲልነ	= መግደላችን
	ቀቲሎትነ	= "
፯. ውእቱ	ቀቲልዎ	= መግደሉ
	ቀቲሎቱ	= "
፰. ይእቲ	ቀቲልሃ	= መግደሏ
	ቀቲሎታ	= "
፱. ውእቶሙ	ቀቲልዖሙ	= መግደላቸው፡
	ቀቲሎቶሙ	= "
፲. ውእቶን	ቀቲልዖን	= መግደላቸው
	ቀቲሎቶን	= "

ማስታወሻ፡- ቀድሶየ /ማመስገኔ/፣ ቀድሶከ /ማመስገንኽ/ እያልን ሌሎችንም መዘርዘር እንችላለን።

ንዑስ አንቀጽ፣

፩. እንደ ባለቤት

ምሳሌ፦

አፍቅሮተ ሰብእ ልማዳ / ሰውን መውደድ ልማዷ ነው። /እመ ብርሃን/።

ቀቲል ተከሥተ በዐውደ ኲናት/ በጦር ሜዳ ግድያ ታየ።

ብሂለ አበው ፦አባቶች አባባል።

ሰቢከ ወንጌል/ ወንጌል መስበክ ።

፪. ተናባቢ/ዘርፍ-ባለቤት፣ ተሳቢ . . .

ምሳሌ፦ ጊዜ ገቢር = የመሥራት/መሥሪያ ጊዜ

፫. ገቢር/ተሳቢ

ቀቲለ- መግደልን

ቀቲሎተ- መግደልን

ውእቱ- ቀቲሎቶ = መግደሉን

አንተ-ቀቲሎተከ = መግደልኽን

አንቲ-ቀቲሎተኪ= መግደልሽን

አንትሙ- ቀቲሎተክሙ= መግደላችኹን

አንትን- ቀቲሎተክን = መግደላችኹን

ንሕነ- ቀቲሎተነ = መግደላችን

ማስታወሻ፦ በሌሎች መራሕያን አነ፣ ይእቲ፣ ውእቶሙ፣ ውእቶን ያልተ ለመደ ቢኾንም ንዑስ አንቀጻቸውን በገቢር መተርጎም ይቻላል።

፬. እንደ ስም

አእምሮ = ዕውቀት /ከአማርኛ የተወሰደ/

ብሂል= አባባል

የንዑስ አንቀጽ ዐይነት ኹለት ሲኾኑ የመጀመሪያው የመሐሉን ሬደል ወደ ግልስ/ሳድስ በመለወጥ የመጨረሻውን ሳድስ/ሳብዕ ሲያደርግ ኹለተኛው ግን እንደ መጀመሪያው ተጉዞ የመጨረሻው መድረሻ ላይ ሳብዕ አድርጎ በ«ት» የሚጨርስ መኾኑን እናስተውላለን። ንዑስ አንቀጽ ባለፈው ትምህርታችን እንዳየናቸው የቀዳማይ፣ የካልኣይ እና የግልሳይ አናቅጽ ኢሕጋውያን ዐመሎች፣ በእርሱም የሚታዩ ልዩነቶችን ከቦዝ አንቀጽ ጋር አስተባብረን እንመለከታለን። ንዑስ አንቀጽን በተግብሮ መመሥረትም ይቻላል ምሳሌ፦ «ተግብሮ» = መሠራት፣ መከናወን . . .።

በግእዝ እንነጋገር

ኢትዮጵያ	ቤተ ክርስቲያን
ሰላም ለኪ እም ቤተ ክርስቲያን	ወሰላም ለኪ ቅድስት ኢትዮጵያ ዐሥራታ ለድንግል
/እናት ቤተ ክርስቲያን ሰላም ላንቺ ይኹን/	/ለ/የድንግል ዐሥራቷ ቅድስት ኢትዮጵያ ሰላም ላንቺም ይኹን/
ዝንቱ ፍስሐ ምንት ውእቱ?	ዘሐዲስ ዘመን ፍስሐ ውእቱ
/ይሽ ደስታ ምንድን ነው/	/ያዲስ ዘመን ደስታ ነው/
እፎ?	ዘሣልሳይ ሺሕ ዐመት ዘመንኪ /ዕድሜኪ/ ሙባእ ውእቱ
/እንዴት/	/የሦስተኛ ሺሕ ዐመት ዕድሜሽ መግቢያ ነው/
ኵሎሙ ዜናውያን በእንቲአሁ ውእቱ ዘይዜንው	«እወ ትንሣኤኪ ይመስለኒአ»
/ሹሉም ጋዜጠኖች ስለሱ ነው የሚያወሩት/	/አዎ ትንሣኤሽ ይመስለኛል/
እንበሌኪሰ አልቦ ትንሣኤ!	ወአንቲኒ ኢትዮጵያ ትቀድሚ ወኢትቈሐቲ
ያላንቺስ ትንሣኤ የለም	እም አህጉረ /ክፍላተ/ አውሮፓ ወአሜሪካ ወእም ማዕከላዊ ምሥራቅ አስመ እምኔኪ ይውኅዝ/ ይነቅዕ/ ግዮን ፈለግኪ /አንቺምኮ ኢትዮጵያ ከአውሮፓ፣ ከአሜሪካ እና ከመካከለኛው ምሥራቅ ሀገራት ትቀድ ሚያለሽ አታንሺምም። ከአንቺ ወንዝሽ ዐባይ ይፈስሳልና/ ይመነጫልና/::
ይኵንኒ በከመ ትቤልኒ	እወ ይከውን
/እንዳልሽኝ ይኹንልኝ/	/አዎ ይሾናል/
ማዕዜ /ኑ/ ውእቱ ትንሣኤየ?	ዮም በዛቲ ዕለት

/ትንሣኤየ መቼ ነው?/
ምስለ መኑ?

/ዛሬ በዚች ዕለት/
ምስለ አህጉረ አፍሪካ፡- ሱዳን፣ ታንዛኒያ፣ ዛምቢያ፣ ኮንጐ..::

/ከማን ጋር/

/ከአፍሪካ ሀገራት፡- ሱዳን፣ ታንዛኒያ፣ ዛምቢያ፣ ኮንጐ ... ጋር/

እፎ ይትከሀል?
/እንዴት ይቻላል/
አይቴ ሀለው ውሉድየ
ወአዋልድየ?
/ወንዶች ልጆቼ እና ሴቶች ልጆቼ የትአሉ::/

እስመ ወላድ አንቲ በውሉድኪ ትከብሪ
ወላድ ነሺና በልጆችሺ ትከብሪያለሽ
ውስተ ዙሉ አጽናፈ ዐለም ወውስተ ኵሉ በሐውርትኪ
/በዐለም ዙሪያ እና በክልሎችሺ በሙሉ::/

ይኩን ብርሃንኪ ወብርሃነ
አምላክኪ ዲቤየ ወዲበ
አህጉረ አፍሪካ አኀትየ
/ብርሀንሺ እና የአምላክሺ ብርሀን በእኔ እና በአፍሪካ ሀገራት አኀቶቼ ላይ ይኹን/

አሜን ወ አሜን ለኩልነ
/አሜን /ፈጽሞ፣ ይኹን ይደረግ/ ለኹላችን/

ወሎቱ ስብሐት ወለወላዲቱ ጸወንየ ድንግል
/ለእሱ እና አለኝታየ ለኾነች ለድንግል እናቱ ምስጋና ይኹን/

ግብረ ቤት

፩. አንባብያን ቀደሰን፣ ባረከን፣ ቆመን፣ ገብረን በቀዳማይ፣ በካልኣይ፣ በሣል ሳይ እና በንዑስ አንቀጻቸው በመራሕያን /በዐሥሩ/ ዝርዝራቸውን ሥሩ እና ተሳተፉ::

፪. ንዑስ አንቀጽ የኾነውን ለይ::

፫. በጸዊረ ስም ኢኽብር:: አላ በጸዊረ መስቀል:: ስምን በመሻከም አኽብርም መስቀልን /መከራን/ በመሸከም እንጂ::

፬. ነፍሰ ይሁዳ አስቆሪታዊ በነሢአ ብሩር ተኮነነ:: የአስቆሪታዊው ይሁዳ ነፍስ ገንዘብ በመቀበል ተኮነነ::

፭. በሐዊረ ፍና ደክመ /መንገድ በመኼድ ደከመ/::

፮. ኢይተርፍ መዊት/ መሞት አይቀርም::

፯. ዝረ ጽድቅ ይኄይስ እም ዝረ ኀጢአት/ ኀጢያት ከመሥራት ጽድቅ መሥራት ይሻላል::

፮. ለቢሰ ሥጋ /ሥጋ መልበስ::
፯. ከዊነ ሰብእ /ሰው መኾን::
፰. ተማህሩ ገቢረ ሠናየ/ መልካም ማድረግን ተማሩ::

ባለፈው ትምህርታችን ግሶች በቀዳማይ፣ በካልኣይ እና በዘጎድ ወደም ቢተፅዛዝ ለናቅዱ ዝር ዝር ርባታ ጊዜ ቦሚኖራቸውን ቦለሙጥ ኻይቶት፣ መፀክስ እና ጠባይዕ ስማዮት ምክደናል:: በዚኽ ተምህርታችን ደግሞ ንዑስ ለንቀጽ እና ቦዝ ለንቀጽ ያባቸውን መፀክሰ፣ ቀርጽ፣ ጠባይዕ እና ለገልግሎት ስንመለከታለን:: ብማስታወስ ያኽል ወቢዘ ለንቀጽ ያወናቸውን የባለፈተን ተምህርታተ ማዘከር ስናቀድማለን::

፱.ሯር. ቦዝ አንቀጽ /Gerund/

ቦዝ አንቀጽ በራሳቸው ነገርን ሰብስበው ኮማያስሩ፣ ኮማይጠቀልሉ የንዑሳን አናቅጽ ክፍል የሚመደብ ሲኾን የነገሩን መኾን፣ መከናወን፣ መከሰት ..... ያለማሰር ጠቁሞ ነገሩን /ሐረጉን/ መቋጨት፣ መፈጸም ግን ተስኖት ለተቀዳሚው ወይም ለተከታዩ ቃለ አንቀጽ
/ማስሪያ አንቀጽ የተገዛ፣ የተጠበቀ..... ነው::

ምሳሌ:-
በአማርኛ - በላ

ተውላጠ ስም	ገባሪ/ደራጊ	አግባሪ-አድራጊ፣አስደራጊ
እኔ	በልቼ	አብልቼ፣ አስበልቼ
አንተ	በልተኽ	አብልተኽ: አስበልተኽ
አንቺ	በልተሺ	አብልተሺ: አስበልተሺ
እናንተ	በልታችኹ	አብልታችሁ፣ አስበልታችኹ
እናንቺ /እነ አንቺ/	በልታችኹ	አብልታችሁ: አስበልታችኹ
እኛ	በልተን	አብልተን፣ አስበልተን
እሱ	በልቶ	አብልቶ: አስበልቶ
እሷ	በልታ	አብልታ፣ አስበልታ
እነርሱ	በልተው	አብልተው፣ አስበልተው
እነርሷ	በልተው	አብልተው፣ አስበልተው

ማስታወሻ:- «በልቼ» የሚለው ቃል ያልተቋጨ፣ ያልተፈጸመ በመጀመሪያ የተደረገ ድርጊት ሲኾን /ሲመሰል በራሱ ጊዜን/ tense የማይገልጽ ከመብላት በኋላም ምን እንደ ሚኾን፣ እንደሚያደርግ በተስፋ፣ ባልተፈጸመ ነገር የሚጠ

ብቅ ነው። በልቼ መጣሁ፣ እመጣለኹ፣ አልመጣም.... ሊኾን ይችላል። በልማ ዳዊ ንግግር ግን «በልቼ» ሲባል በልቻ ለኹና አልበላም ይመስላል። «አብልጩ» ብል አብልጩ እወደዋለሁ ወይም እጠለዋለሁ ሊኾን ይችላል። በልቼም - «በልቼ አላውቅም» ቢባል ምን ሊያግደው ይችላል? አንዳንዴ አሉታንም ያመለክታልና። ምሳሌ፦ በሊያ /በልቶ/ ሖረ /ኼደ/ ሳይሠራ፣ ሳያገለግል፣ ሳይከፍል ..... ወዘተ።

ቦዝ በግእዝ

ቦዝ በግእዝ ከላይ የጠቀስናቸውን የአማርኛ መንገዶች የሚመስል እና አንዳንድ የራሱን ቅርጽ እና ለየት ያሉ ዐመሎች ይከተላል።

በልዐ = በላ በሊዕ/በሊያት = መብላት

ፎ.ሯፎ.ፎ. ቦዝ በወሥሩ መራሕያን

አነ	በሊዕየ.....	በልቼ.....	I having eaten,.....
አንተ	በሊዐከ.....	በልተኽ.....	You having eaten,.....
አንቲ	በሊዐኪ.....	በልተሺ.....	You having eaten,...
አንትሙ	በሊዐክሙ...	በልታችኹ...	You having eaten,...
አንትን	በሊዐክን....	በልታችኹ....	You having eaten,.....
ንሕነ	በሊዐነ.....	በልተን.....	We having eaten,.....
ውእቱ	በሊያ.....	በልቶ.....	He having eaten,.....
ይእቲ	በሊዓ.....	በልታ.....	She having eaten,.....
ውእቶሙ	በሊያሙ...	በልተው...	They having eaten,.....
ውእቶን	በሊያን....	በልተው....	They having eaten,.....

ምሳሌ፦

በሊዕየ መጻእኩ = በልቼ መጣኹ having eaten, I came, I had come
ተንሢእየ ሖርኩ = ተነሥቼ ሔድኩ having risen, I went, I had gone
በሊዐነ መጻእነ = በልተን መጣን having eaten, I came, I had come

ማስታወሻ፦ በሊዕየ = በልቼ እንደ አማርኛው በግእዙ በልማዳዊ ንግግር በልቻለሁ ሊባል ይቻላል። እንደ ኹኔታው።

፪.፭፫.፪. ቦዝ ከቀዳማይ አንቀጽ ጋር

ጎደገ = ተወ ሖረ = ኼደ

አነ	ጎዲግየ	ሖርኩ	having left, I went
አንተ	ጎዲገከ	ሖርከ	having left, You went
አንቲ	ጎዲገኪ	ሖርኪ	having left, You went
አንትሙ	ጎዲገክሙ	ሖርክሙ	having left, You went
አንትን	ጎዲገክን	ሖርክን	having left, You went
ንሕነ	ጎዲገነ	ሖርነ	having left, We went
ውእቱ	ጎዲጎ	ሖረ	having left, He went
ይእቲ	ጎዲጋ	ሖረት	having left, She went
ውእቶሙ	ጎዲጎሙ	ሖሩ	having left, They went
ውእቶን	ጎዲጎን	ሖራ	having left, They went

ፈቀደ = ፈለገ፣ ወደደ

መጽአ = መጣ

ፈቂድየ	መጻእኩ	ወድጀ መጣኹ	= having liked, I came
ፈቂደከ	መጻእከ	ወድደህ መጣኽ	= having liked, you came
ፈቂደኪ	መጻእኪ	ወድደሺ መጣሺ	= having liked, you came
ፈቂደክሙ	መጻእክሙ	ወድዳችሁ መጣችኹ	= having liked, you came
ፈቂደክን	መጻእክን	ወድዳችኹ መጣችሁ	= having liked, you came

አፍቂሮ	አፍቀረ	=	ወደደ
አፍቂርየ	ተሰቀልኩ		ወድጀ ተሰቀልኩ
አፍቂርየ	አሙሰብኩ		ወድጀ አገባኹ

፪.፭፫.፫. ቦዝ ከካልኣይ አንቀጽ ጋር

ወድቀ = ወደቀ ተንሥአ = ተነሣ

አነ	ወዲቅየ	እትነሣእ	=ውድቄ፣ ከወደቅኩ በኋላ እነሣለሁ
አንተ	ወዲቀከ	ትትነሣእ	
አንቲ	ወዲቀኪ	ትትነሥኢ	
አንትሙ	ወዲቀክሙ	ትትነሥኡ	
አንትን	ወዲቀክን	ትትነሥእ	
ንሕነ	ወዲቀነ	ንትነሣእ	

ውእቱ	ወዲቆ	ይትነሣእ
ይእቲ	ወዲቃ	ትትነሣእ
ውእቶሙ	ወዲቆሙ	ይትነሥኡ
ውእቶን	ወዲቆን	ይትነሥኣ

ሰገደ = ሰገደ ዘመረ = አመሰገነ /ቀደሰ ቤት/

አነ	ሰጊድየ	እዜምር
አንተ	ሰጊደከ	ትዜምር
አንቲ	ሰጊደኪ	ትዜምሪ
አንትሙ	ሰጊደክሙ	ትዜምሩ
አንትን	ሰጊደክን	ትዜምራ
ንሕነ	ሰጊዶነ	ንዜምር
ውእቱ	ሰጊዶ	ይዜምር
ይእቲ	ሰጊዳ	ትዜምር
ውእቶሙ	ሰጊዶሙ	ይዜምሩ
ውእቶን	ሰጊዶን	ይዜምራ

፪.ሯይ.፬. ቦዝ ከትዕዛዝ አንቀጽ ጋር

አርመመ = ዝም አለ ሐረ = ኼደ

አነ	አርሚምየ	እሑር
አንተ	አርሚመከ	ሑር
አንቲ	አርሚመኪ	ሑሪ
አንትሙ	አርሚመክሙ	ሑሩ
አንትን	አርሚመክን	ሑራ
ንሕነ	አርሚመነ	ንሑር
ውእቱ	አርሚሞ	ይሑር
ይእቲ	አርሚማ	ትሑር
ውእቶሙ	አርሚሞሙ	ይሑሩ
ውእቶን	አርሚሞን	ይሑራ

ማስታወሻ፡-

ከዘንድ ፡ ጋ ቀጽ ጋር ብቻ አይመችም። አይቻልም። አያስኼድም። ከንዑስ አን ቀጽ ጋር ግን እንደ ልማዳዊ ንግግር ልናስኼደው እንችላለን። እንጂ ግእዛዊ ሕጋ ዊነት አይታ ይበትም። አማርኛ ዝም ብየ መምጣት፣ በልቼ መሔድ። ዞሮ ዞሮ

ማሰሪያ የለውምና:: በዘንድም ቢኾን በልማዳዊ ንግግር መጺአ ይሑር መጥቶ ይኼድ ዘንድ ....:: ማለት ይቻላል:: ሌላ ግስ ያስፈልገዋል እንጂ::

፪.ፀ፫.ፌ. ቦዝ ገቢር /ሳቢ ሲኾን

በግእዝ ገቢር የሚያናግሩ ግሶች በቦዝም ጊዜ መሳባቸውን ሳይለቁ ተሳቢውን ቃል በሕጉ መሠረት ሳድሱን ወደ ግእዝ፣ ካዕቡን ወደ ሳብዕ፣ ሣልሱን በመለወጥ ወደ ኀምስ ራብዑን፣ ኀምሱን፣ ሳብዑን ራሳቸውን አስችለው ይረባሉ፣ ይጸፋሉ::

ምሳሌ:-

ኀደገ	= ተወ
ኀዲጎ ተስዐ	= ዘጠናውን ትቶ
አፍቂሮ ብእሲቶ	= ሚስቱን ወዶ
ሰቂሎሙ አምላኮሙ	= አምላካቸውን ሰቅለው
ተዋሕዶ ሰብአ	= ሰውን ተዋሕዶ
ለቢሶ ሥጋ	= ሥጋ /ን/ ለብሶ
መኒኖ ዐለመ	= ዐለምን ንቆ

ፀ.ፀ፫.ፏ. ቦዝ ቸልታ ኾኖ ሲቀር

ቦዝ ቸልታ ኾኖ ሲቀር ስንል ኹለት ተቃራኒነት ያላቸው ግሶች /ቃላት አንዱ ቦዝ ኾኖ ተሸንፎ፣ ብላሽ፣ አላስፈላጊ ኾኖ ሲቀርና ኹለተኛው ግን የነገሩ መቋጫ፣ አሸናፊ ውጤት /ተቃራኒ/ ሲኾን ነው:: ቦዝ የኾነው ምን ጊዜም የተጻፈ ግዱፍ ምንም የማያ መጣ የማይጸና መኾኑን ያሳያል::

ምሳሌ:-

መዊቶ ሐይወ	= ሞቶ ዳነ
ቀዲሑ ከዐወ	= ቀድቶ አፈሰሰ
ወዲቆ ተንሥአ	= ወደቆ ተነሣ
አሚኖ ክህደ	= አምኖ ካደ

ፏ. አእመረ = ዐወቀ አእምሮ/አእምሮት = ማወቅ

ቀዳማይ ንዑስ አንቀጽ

ንዑስ አንቀጽ /Infinitive

አነ	አእምሮትየ	ማወቄ	my knowing
አንተ	አእምሮትከ	ማወቅኽ	your knowing

አንቲ	አእምሮትኪ	ማወቅሽ	your knowing
አንትሙ	አእምሮትክሙ	ማወቃችኹ	your knowing
አንትን	አእምሮትክን	ማወቃችኹ	your knowing
ንሕነ	አእምሮትነ	ማወቃችን	our knowing
ውእቱ	አእምሮቱ	ማወቁ	his knowing
ይእቲ	አእምሮታ	ማወቋ	her knowing
ውእቶሙ	አእምሮቶሙ	ማወቃቸው	their knowing
ውእቶን	አእምሮቶን	ማወቃቸው	their knowing

ዐቀትየ = አእምሮ/ትየ = my knowledge ከዚህ በላይ ቦዝ ሳይኾን ጥሬ ዘር ነው::

ቦዝ /Gerund/

አነ	አእሚርየ	ዐውቄ	I having known
አንተ	አእሚረከ	ዐውቀኽ	you having known
አንቲ	አእሚረኪ	ዐውቀሺ	You having known
አንትሙ	አእሚረከሙ	ዐውቃችኹ	You having known
አንትን	አእሚረክን	ዐወቃችኹ	You having known
ንሕነ	አእሚረነ	ዐውቀን	We having known
ውእቱ	አእሚሮ	ዐውቆ	He having known
ይእቲ	አእሚራ	ዐውቃ	She having known
ውእቶሙ	አእሚሮሙ	ዐውቀው	They having known
ውእቶን	አእሚሮን	ዐውቀው	They having known

፱.፳፫፤፮. ቦዝ አንቀጽ-ቦዝነቱ ጽንዕ፣ ኀይል ሲኾነው /ከነባር አንቀጽ እና የማለት ግስ ጋር/

ቦዝ አንቀጽ ቦዝነቱ ጽንዕ፣ ብርታት እየኾነው ከነባር አንቀጽ /መራሕያን-እንደነባር አንቀጽነታቸው verb (to) be እና የማለት ግስ /ቦ= አለው፣ አለኝ ... (verb to have) ጋር በቀዳማይነት ይዘምታል:: የዋሕ ኀላፊነት /በተለይም/፣ የዋሕ መጻኢን /ብተለይም/፣ ቀዳማይ እና ካልኣይን በአጠቃላይ በመምጣት ሊያስር የሚታይበት ብቸኛ መንገድ ነው:: /ከላይ ያልነውን ልማዳዊ ንግግሩን መስሎ/::

ምሳሌ፦

ቀቲልየ ሀለወኩ	ገድያለሁ፣ ገድየ ነበር
ቀቲልየ አነ	ገድያለሀ፣ ገድየ ነበር

ቀቲሎ ሀለወ	ገድሏል፣ ገድሎ ነበር
ቀቲሎ ውእቱ	ገድሏል፣ ገድሎ ነበር
ቀቲላ ይእቲ	ገድላለች፣ ገድላ ነበር
ቀቲላ ሀለወት	ገድላለች፣ገድላ ነበር
ቀቲለነ ሀለውነ	ገድለን፣ ገድለን ነበር
ቀቲለነ ንሕነ	ገድለን፣ ገድለን ነበር
ቀቲለከ ሀለውከ	ገድልህ፣ ገድለኽ ነበር
ቀቲለከ አንተ	ገድልህ፣ ገድለህ ነበር
ቀቲለኪ ሀለውኪ	ገድልሺ፣ ገድለሺ ነበር
ቀቲለኪ አንቲ	ገድልሺ፣ ገድለሺ ነበር
ቀቲለክሙ ሀለውክሙ	ገድላችኹ፣ ገድላችኹ ነበር
ቀቲለክሙ አንትሙ	ገደላችኹ፣ ገድላችኹ ነበር
ቀቲለክን ሀለውክን	ገደላችሁ፣ ገድላችኹ ነበር
ቀቲለክን አንትን	ገደላችሁ፣ ገድላችኹ ነበር
ቀቲሎሙ ሀለው	ገደለው፣ ገድለው ነበር
ቀቲሎሙ ውእቶሙ/እሙንቱ	ገደለው፣ ገድለው ነበር
ቀቲሎን ሀለዋ	ገድለው፣ ገድለው ነበር
ቀቲሎን ውእቶን/እማንቱ	ገድለው፣ ገድለው ነበር

፪.፭፫.፰. ቦዝ ዐበይት አገባቦችን ሲያወጣ

ቦዝ አንቀጽ በዐበይት አገባቦች በሚገቡባቸው በዐበይት አናቅጽ ፈንታ ራሱን ችሎ አመ/ጊዜ/፣ ሶበ /ጊዜ/፣ ድኅረ /ኋላ/፣ እንዘ /እየ፣ሲ/..... የተባሉ ቃላትን አውጥቶ ትርጉም ሊሰጥ ይችላል /ብዙውን ጊዜ በ «ወ» ይጀምራል።

ወተወሊዶ እግዚእ ኢየሱስ = ጌታ ኢየሱስ በተወለደ ጊዜ /በኋላ

ወተጠሚቆ እግዚእ ኢየሱስ = ጌታ ኢየሱስ በተጠመቀ ጊዜ /በኋላ

ወነዊሞ ገብረ ወልድ = ገብረ ወልድ በተኛ ጊዜ፣ ተኝቶ ሳለ፣ ከተኛ በኋላ

፪.፭፫.፱. ንዑስ አንቀጽ እና ቦዝ

ነገረ = ነገረ /ቀዳማይ/ ነጊር/ነጊሮት=መናገር /ንዑስ አንቀጽ/ ነጊሮ = ተናግሮ /ነግሮ/ቦዝ/

spoke	to speak	(he) having spoken
ንዑስ አንቀጽ	ቦዝ አንቀጽ	የንዑስ አንቀጽ ተሳቢ
አነ ነጊርየ - መንገሬ	ነጊርየ - ነግሬ	ነጊርየ - መንገሬን
አንተ ነጊርከ	ነጊረከ	ነጊረከ

አንቲ ነጊርኪ	ነጊረኪ	ነጊረኪ
አንትሙ ነጊርክሙ	ነጊረክሙ	ነጊረክሙ
አንትን ነጊርክን	ነጊረክን	ነጊረክን
ንሕነ ነጊርነ	ነጊረነ	ነጊረነ
ውእቱ ነጊርሁ	ነጊሮ	ነጊረሁ
ይእቲ ነጊርሃ	ነጊራ	ነጊረሃ
ውእቶሙ ነጊርሆሙ	ነጊሮሙ	ነጊረሆሙ
ውእቶን ነጊርሆን	ነጊሮን	ነጊረሆን

ማስታወሻ

«ር» ወደ «ረ» የንዑስ አንቀጽ ተሳቢ ነው። ነጊረከ = መንገርኽን እና = ነግረኽ /ቦዝ/። «ት»ን በመደመር የሚሠራውን ንዑስ አንቀጽ ከቦዝ ጋር ማገናኘት አያስኬድም። ምሳሌ ቀቲል /ቀቲሎት/ = መግደል ቀቲሎቱ = መግደሉ ቀቲሎቶ = መግደሉን ይሸናል እንጂ ገድሎ አያስኝም። ቀቲሎ = ገድሎ። «ቀቲሎት»ንም በተሳቢ ማርባት ይቻላል። ንዑስ አንቀጽም ቦዝም ኢሕጋዊ አካኼድ በአንዳንድ ግሶች ይኖራቸዋል።

፲፩. ማጠቃለያ

ከፍቱ ንዑሳን አናቅጽ ከዘንድ እና ከቦዝ ከፀቱ በቀር እስከ ዐሥር ብቻ እንጂ እስከ ፹ /ሰማንያ/ የሚወጣ የለም።

ቀቲሎ ሁ /እሱን ገድሎ/፣ ቀቲሎ ሂ /እሷን ገድሎ/፣ ቀቲሎኪ = አንቲን ገድሎ

ቀቲሎየ /እኔን ገደሎ/ ቀቲሎሆሙ፣ ሆን

ቦዝን ብቻ የያዘ ዐርፍተ ነገር የለም። በግእዝ
የድኅረ ቅጥያው እንደቀዳማይ አንቀጽ /በመራሕያን ሲዘረዘር/ ቅጥያ ይመስላል። ዘወትር የሚያመለክተው የተደረገና /having done/ ቀጣይ ድርጊትን ሲኾን በመኾን ላይ /in doing; contemporary actions/ ድርጊትን ግን አያመለክትም። ይህ የራሱ መንገድ አለውና።
ቦዝ በራሱ ብቻውን ቀዳማይን፣ ካልአይን፣ እና ዘንድን አያመለክትም ምሳሌ፦ መጺአ ሐረ /ኼደ/ የሐውር /ይኼዳል/፣ ይሑር ሊባል አይቻልምና
ቦዝ እንደ ንዑስ አንቀጽ በደራጊ፣ አድራጊ ይረባል ቀተለ=ገደለ ቀቲሎ=ገድሎ፣ አቀቲሎ=አስገድሎ....

ግብረ-ቤት

ለሚከተሉት ግሶች ንዑስ አንቀጻቸውን እና ቦዝ አንቀጻቸውን በዐሥሩ መራሕያን ዘርግር:

፩. መጽአ
፪. ቀደሰ
፫. በአ /ገባ/
፬. ወህበ = /ሰጠ/
፭. ቀደመ = /ቀደመ/
፮. ሠረቀ = /ወጣ/
፯. ጌሰ = /ገሰገሰ/

E. Gerund. *The gerund form in Ge'ez was highly influenced by Amharic speakers in the period of ʔabba ʔiyyasus moʔa. This shows the shift from Ge'ez in to Amharic some times found in the GGMS than that of GIMS. Examples:* ወደቆ = ወዲቆ. *Other gerundive forms found in the two earlier Gospels but not in the present two Gospels are the following.*ውሕተ በገፅ ፈረ ፆ> ፈርዮ:: መሊኦ> ወመሳዩ :: ወርሒኦ > ርሕኦ:: ወሠረቆ ፀሐይ> ወሠርቆ ፀሐይ::

F. Infinitive : *The two oldest* **Gospels** *have the infinitive forms different from the present one. The infinitive forms that are grouped under* ቀደሰ *were similar to the* ቀተለ *type .Example* ሕሊኦ *of the* ቀተለ *type >* ቀደሰ *. As a result, in the earlier time, the infinitive form of the* ቀተለ *type was very common than the* ቀደሰ *type. This could lead us to have only of the* ቀተለ *type. And the differences in infinitives...based on gemination may probably be a parallel development rather than the ground of the language.*

In the GGMS, the diferent form of gerund is found. The gerund form, found in the Gospel, is similar to the present Gerund form of Amharic. Here, again, another question can be raised . The question could be about the influence of Ge'ez on Amharic or whether the develpoment of gerund in Amharic and Ge'ez was independant. Some significant examples are: ረሊኦ*(from GGMS and GIMS) >* ረሰኦ:: ርሕኦ > ርሐኦ:: ወደቆ *(Amharic):: ወረፈኦ >* ወረደኦ. *In this case, the present*

gerund form of Amharic is not a latter inovantion. It is rather an earlier phenomena. Besides, Amharic presreved the earlier form than the present Ge'ez. It must be noticed that there is a similarity in the forms of some infinitives and gerundives. Example ወዲዮሙ can be infinitive for the third person plural and at the same time it has the form of gerundive to mean' /they /having they added.' Some other examples are ረሲዮ(from GGMS and GIMS) > ረስዮ:: ርሕዮ > ርዝዮ :: ወርሒዮሙ > ወርዝዮሙ:: ወድቆ (Amharic) :: ወፈርዮ > ወፈርዮ:: ረሲዮ > ረስዮ ::ርሕዮ > ርዝዮ::ወርሒዮሙ > ወርዝዮሙ::ወፈርዮ> ፈርዮ:: In infinitives we can find new words particularly in ቀደሰ - he praised him>ቀደሱ- ው ባረከ - he blessed him ባረኩ-ው. Here, Amharic preserved (with gemination) the oldest Ge'ez. However, in the intransitive verbs, Ge'ez tried to change .

ባለፈው ትምህርታችን ንዑስ አንቀጽ እና ቦዝ አንቀጽ ያላቸውን ግንኙነት እና አገልግሎት ተምረናል:: በዚኽኛው ክፍል ደግሞ ቀሪውን የቦዝ አንቀጽ አገል ግሎት እናቀርባለን:: መልካም ትምህርት::

፪.፭፫.፲. ቦዝ ከተሳቢ ተውላጠ ስም ጋር

ውእቱ = አሱ

አነ	ቀቲሎ ኪያየ	= እኔን ገድሎ	He/having killed me
አንተ	ቀቲሎ ኪያከ	= አንተን ገድሎ	He/having killed you
አንቲ	ቀቲሎ ኪያኪ	= አንቺን ገድሎ	He/having killed you
አንትሙ	ቀቲሎ ኪያክሙ	= እናንተን ገድሎ	He/having killed you
አንትን	ቀቲሎ ኪያክን	= እናንተን ገድሎ	He/having killed you
ንሕነ	ቀቲሎነ ኪያነ	= እኛን ገድሎ	He/having killed us
ውእቱ	ቀቲሎ ኪያሁ	= አሱን ገድሎ	He/having killed him
ይእቲ	ቀቲሎ ኪያሃ	= አሷን ገድሎ	He/having killed her
ውእቶሙ	ቀቲሎ ኪያሆሙ	= እነሱን ገድሎ	He/having killed them
ውእቶን	ቀቲሎ ኪያሆን	= እነሱን ገድሎ	He/having killed them

ውእቱ = አሱ

አነ	ቀቲሎኒ	= ገድሎኝ	He/having killed me
አንተ	ቀቲሎከ	= ገድሎኽ	He/having killed you
አንቲ	ቀቲሎኪ	= ገድሎሺ	He/having killed you

አንትሙ	ቀቲሎክሙ	= ገድሏችኹ	He/having killed you
አንትን	ቀቲሎክን	= ገድሏችኹ	He/having killed you
ንሕነ	ቀቲሎነ	= ገድሎን	He/having killed us
ውእቱ	ቀቲሎሁ	= ገድሎት	He/having killed him
ይእቲ	ቀቲሎሃ	= ገድሏት	He/having killed her
ውእቶሙ	ቀቲሎሆሙ	= ገድሏቸው	He/having killed them
ውእቶን	ቀቲሎሆን	= ገድሏቸው	He/having killed them

ምሳሌዎች፦

ቀቲሎኒ ሐረ። ገድሎኝ ኼደ።

ሰሪቆኒ ሐረ። ሰርቆኝ ኼደ።

ማስታወሻ፦ በእንዲህ ዐይነት ቦዝን ከአመልካች፣ ከተጠቃሽ ተውላጠ ስም ጋር ልንጠቀምበት እንችላለን።

፪.፭፫.፲፩. ቦዝ በተገብሮ

ተቀትለ = ተገደለ = ተነግረ - ተነገረ

አነ	ተነጊርየ ኢሰማዕኩ	= ተነግሬ አልሰማኹም
አንተ	ተነጊረከ ኢሰማዕከ	= ተነግረኽ አልሰማኽም
አንቲ	ተነጊረኪ ኢሰማዕኪ	= ተነግረሺ አልሰማሺም
አንትሙ	ተነጊረክሙ ኢሰማዕክሙ	= ተነግራችኹ አልሰማችኹም
አንትን	ተነጊረክን ኢሰማዕክን	= ተነግራችኹ አልሰማችኹም
ንሕነ	ተነጊረነ ኢሰማዕነ	= ተነግረን አልሰማንም
ውእቱ	ተነጊሮ ኢሰምዐ	= ተነግሮ አልሰማም
ይእቲ	ተነጊራ ኢሰምዐት	= ተነግራ አልሰማችም
ውእቶሙ	ተነጊሮሙ ኢሰምዑ	= ተነግረው አልሰሙም
ውእቶን	ተነጊሮን ኢሰምዓ	= ተነግረው አልሰሙም

በካልኣይም በዘንድም መዘርዘር ይቻላል። ምሳሌ፦

ሀ. በካልኣይ

ቆመ = ቆመ ይቀውም = ይቆማል

አነ	ቀዊምየ እዜምር	= ቁሜ እዘምራለኹ /አመሰግናለኹ
አንተ	ቀዊመከ ትዜምር	

አንቲ	ቀዊመኪ ትዜምሪ
አንትሙ	ቀዊመክሙ ትዜምሩ
አንትን	ቀዊመክን ትዜምራ
ንሕነ	ቀዊመነ ንዜምር
ውእቱ	ቀዊሞ ይዜምር
ይእቲ	ቀዊማ ትዜምር
ውእቶሙ	ቀዊሞሙ ይዜምሩ
ውእቶን	ቀዊሞን ይዜምራ

ምሳሌ፦

ቀዊመነ ንዕቀብ እስከ ይመጽእ አቡነ
አባታችን እስኪመጣ ቆመን እንጠብቅ
ሐረ ካሌብ መኒኖ ዐለመ
ካሌብ ዐለምን ንቆ ኼደ

፪.፭፬. አዕማድ /ምሰሶዎች/

አዕማድ /ምሰሶዎች በቋንቋ ሥርዐት ትልቅ ድርሻ ያላቸው፤ የጊዜን እና የድርጊትን ፍጻሜ፣ አፈጻጸም የሚያሳዩ መልክዓተ አናቅጽ ናቸው። የተለመዱ የአዕማድ ዓይነቶች አምስት ሲኾኑ፤ ከዚኽም በላይ ሊሰፉ ይችላሉ። የተለመዱት ግን የሚከተሉት ናቸው።

ሀ. ቀተለ /ደራጊ/	ገደለ
ለ. አቅተለ /አድራጊ/	አግደለ
ሐ. አስተቃተለ /አስደራጊ/	አገዳደለ
መ. ተቀትለ /ተደራጊ/	ተገደለ
ሠ. ተቃተለ /ተደራራጊ/	ተገዳደለ

ከ«መ» እና ከ«ሠ» በስተቀር ሌሎቹ ገቢር /የሚሰቡ/ አናቅጽ ናቸው።

የአዕማድ መለስተኛ ርባታ በዐሥሩ መራሕያን

ውእቱ	ቀተለ	ይቀትል	ይቅትል	ይቅትል
	ገደለ	ይገድላል	ይግደል	ይገድል ዘንድ
	አቅተለ	ያቀትል	ያቅትል	ያቅትል
	አግደለ	ያስገድላል	ያስገድል	ያስገድል
	አስተቃተለ	ያስተቃትል	ያስተቃትል	ያስተቃትል
	አገዳደለ	ያገዳድላል	ያገዳድል	ያገዳድል ዘንድ

ውእቶሙ	ቀተሉ ገደሉ	ይቀትሉ	ይቅትሉ	ይቅትሉ
	አቅተሉ አግደሉ	ያቀትሉ	ያቅትሉ	ያቅትሉ
	አስተቃተሉ አገዳደሉ	ያስተቃትሉ	ያስተቃትሉ	ያስተቃትሉ
	ተቀትሉ ተገደሉ	ይትቀተሉ	ይትቀተሉ	ይትቀተሉ
	ተቃተሉ ተገዳደሉ	ይትቃተሉ	ይትቃተሉ	ይትቃተሉ

በካልኣይ ጊዜ መድረሻቸው /ከመፈጸሚያው ፊደል በፊት ያለው/ ይጠብቃል። ሌሎች መራሕያንን በዚኽ መልኩ በመዘርዘር አርቡ።

፱.፭፬.፩. የንግግር ክፍሎች መልክዕ በአዕማድ /ዝርዝር

አቅተለ	አስገደለ	ቀዳማይ አንቀጽ
ያቀትል	ያስገድላል	ካልኣይ አንቀጽ
ያቅትል	ያስገድል ዘንድ	ዘንድ አንቀጽ
ያቅትል	ያስገድል	ትዕዛዝ
አቅታሊ	አስገዳዪ /የሚያስገድል/	ገቢር ቅጽል
አቅታልያን	አስገዳዮች /የሚያስገድሉ	ገቢር ቅጽል
አቅታሊት	አስገዳዪት /የምታስገድል	ገቢር ቅጽል
አቅታልያት	አስገዳዮች /የሚያስገድሉ	»
አቅቲል/አቅቲሎት	ማስገደል	ንዑስ አንቀጽ
አቅቲሎ	አስገድሎ	ቦዝ አንቀጽ
መስተቅትል	ማስገደያ /ገዳዪ	ስም /ቅጽል

ማስታወሻ፦ በአማርኛ በተለምዶ ንግግራችን ደረገ፣ አደረገ፣ በማለት ፈንታ በደረገ አደረገ ማለት በአደረገ ፈንታ አስደረገ ማለት የተለመደ በመኾኑ ንግግራችን ገድለን በ«አስ» ብቻ መነገሩ የተለመደ ኾኖ እናገኘዋለን። በማእዙም ይኸው ተለምዶ ሥርዐት ሲፋለስ ሲደበላለቅ እናስታውላለን። የኾነው ኾኖ በትርጉም ላይ በተለምዶ ችግር ሳይፈጥር እንደቆየ በሚከተለው ምሳሌ መረዳት ይቻላል።

ምሳሌ፦

ፈጸመ= ፈጸመ	ፈጽም= ፈጽም
አፈጸመ= አስፈጸመ	አፈጽም = አስፈጽም
ኰነነ= ፈረደ	ኵንን= ኵንን /ፍረድ
አኰነነ= አስፈረደ	አኵንን= አስኮንን /አስፈርድ
ጠየቀ= ተረዳ	ጠይቅ= ጠይቅ /ተረዳ
አጠየቀ= አስረዳ	አጠይቅ=አስጠይቅ
ጸረ= ተሸከመ	ጹር= ተሸከም
አጸረ= አሸከመ	አጹር= አድክም
ወለደ= ወለደ	ለድ= ውለድ
አውለደ= አስወለደ	አውልድ= አስወልድ
ነገረ= ነገረ	ንግር= ተናገር
አንገረ= አስነገረ	አንግር= አስነግር
አምነ= አመነ	እመን= እመን
አእመነ= አሳመነ	አእምን= አሳምን
ድኀነ= ዳነ	ድኅን= ዳን
አድኀነ= አዳነ	አድኅን= አስድን
ነበረ= ተቀመጠ	ንበር= ተቀመጥ
አንበረ= አስቀመጠ	አንብር= አስቀምጥ

አንዳንዶቹ ግሶች ደግሞ አድራጊያቸው እንደደራጊ እየኾነ የሚያገለግል መኾኑ የታወቀ ነው:: ምሳሌ:- አመረ > አእመረ፣ ነከረ > አንከረ ...

፪.፳፬.፪. የአዕማድ ቦዝ አንቀጽ

ውስቱ ቀቲሱ /ገድሱ/ ስቀቲሱ /ስጋድሱ/ ስስተቃቲሱ /ስገዳድሱ/ ተቀቲሱ /ተገድሱ/ ተቃቲሱ /ተጋድሱ/

ጸስቲ	ቀቲላ	ስቀቲላ	ስስተቃቲላ	ተቀቲላ	ተቃቲላ
ስንተ	ቀቲስከ	ስቀቲስከ	ስስተቃቲስከ	ተቀቲስከ	ተቃቲስከ
ስንቲ	ቀቲስኪ	ስቀቲስኪ	ስስተቃቲስኪ	ተቀቲስኪ	ተቃቲስኪ
ስነ	ቀቲሰየ	ስቀቲሰየ	ስስተቃቲሰየ	ተቀቲሰየ	ተቃቲስኪ
ስሙንቱ	ቀቲሱሙ	ስቀቲሱሙ	ስስተቃቲሱሙ	ተቀቲሱሙ	ተቃቲሱሙ
ስማንቱ	ቀቲሱን	ስቀቲሱን	ስስተቃቲሱን	ተቀቲሱን	ተቃቲሱን
ስንተሙ	ቀቲስክሙ	ስቀቲስክሙ	ስስተቃቲስክሙ	ተቀቲስክሙ	ተቃቲስክሙ
ስንትን	ቀቲስክን	ስቀቲስክን	ስስተቃቲስክን	ተቀቲስክን	ተቃቲስክን
ንሕነ	ቀቲስነ	ስቀቲስነ	ስስተቃቲስነ	ተቀቲስነ	ተቃቲስነ

በንዑስ ስንቀጽ ስሠዘርዘር ሞክረ::

ጠማረ ሰሎሜ ወማርታ እም አትላንታ

ሰላም ለኪ ፈበን እኅትነ አንተ ትትለአኪ ለማኅበረ ግእዝ ዘኢትዮጵያ እፎኑ ሀለውኪ? ንሕነ ሰማዕነ በከመ ተመየጥኪ ኀበ ቤተ ግእዝ ውስተ ኢትዮጵያ ወሶበ በጽሐኪ ኢትዮጵያ ነአምር ከመ ተሐውሪ ኀበ መቅደሳ ጻድቅት ወንጽሕት ለግእዝ ወላዲተ ዜማ ወቅኔ ወመጻሕፍት ዘአፍሪካ ወለዛቲ ቅድስት ግእዝ ኢያእመርነ ገድላቲሃ ወኢምንተኒ ከመ ንዝክሮ አላ እስመ ነአምር ንሕነ ከመ ይእቲ ትክብር እም ኵሎን ልሳናት በእንተዝ ፈንዊ ለነ በረከተ ዘሀሎ ውስተ ይእቲ ልሳን፡

ናሁ ሰማዕነ ዜናሃ ለግእዝ ወረከብናሃ ውስተ መጽሔት ሐመር። ወአእመርነ ከመ ልሳነ ግእዝ ይእቲ ልሳነ ሰብእ ጥንታዊ። ወበእንቲሃ ገብረ እግዚአብሔር ሰማየ ወምድረ ወመልዕልተ ልሳናት በውስተ ዓለም ወበእንቲአሃ ፈጠረ እግዚ አብሔር ብሂሎ ንግበር ሰብአ በአርአያነ ወበአምሳሊነ።

በእንተዝ ግእዝነ ኮነት ነቅዐ ማኅሌት ወመንፈሰ ሕይወት እስመ ጥዑመ ልሳን ያፈድ መሰጠ ለሕሊና ንጉሥ ገብረ መስቀል ሰማየ። ድኅረዝ ታሪክ ሀገርነ፣ ባህለ ሀገርነ ወትውፊተ አበው ይሄልው ውስቴታ። ወትንሣኤሃ ትንሣኤነ ውእቱ በዝ ዘመን። ወነአምን ከመ ሕፃናት ይነብቡ ባቲ።

ወውስተ አፍላገ አሜሪካ ሀየ ነበርነ ወተዘከርናሃ ለግእዝ ልሳንነ በከይነ ግእዝሰ ልሳነ ጽዮን ይእቲ። ሀገረ ብሉይ ወሐዲስ ወመንበረ ስብሐት ይእቲ። ወካዕበ ልሳነ ንግሥተ ሳባ ይእቲ። እስመ እምኔሃ ይወጽእ ሕግ ዘነፍስ ወሥጋ። ወይውኅዙ ባቲ አፍላግ ዘሕይወት። በእንተዝ እስከ ንመጽእ ኀበ ሥኅታ ለሰማይ /ግእዝ/ ይኩን ጸሎትኪ ምስሌነ ለዐለመ ዐለም አሜን።

ሠናይ ዘመን

አኅትኪ ሰሎሜ ወማርታ

እም አትላንታ

፩. የአዕማድ ጠባይዕ፡- አዕማድ በጠባያቸው በ፪ ሊከፈሉ ይችላሉ። ኹለት ዐይነት በመሆናቸውም ገቢር ተገብሮ ተብለው በ፪ ስም ይጠራሉ።

ገቢር /ሳቢ/		ተገብሮ /የማይሳብ/
ሀ. ደራጊ	ቀተለ- ገደለ	ሀ.፩. ተቀትለ - ተገደለ
ለ. አድራጊ	አቅተለ- አግደለ	ለ.፩. ተቃተለ - ተጋደለ
ሐ. አስደራጊ	አስተቃተለ- አገዳደለ	ሐ.፩. «ተስተቃተለ» - ተገዳደለ

ግሶች ኹሉ ግን በአዕማድ ጠባይዕ በምልዐት ፭ ወይም ፮ ዐመድ /ጸታ/ እየኾኑ ላይረቡ ላይዘረዝሩ ይችላሉ። በሐጻጽ /በመጉደል/ ወይም በምልዐት በ፩፡በ፪፡ በ፫፡በ፬... ሊረቡ ይችላሉ።

ምሳሌ፦

	ኮነ /ኾነ/	ዘንመ /ዘነወ/	ሐነጸ /ወነጸ/	ገብረ /ሠራ/	ፈለሰ /ፈለሰ/
ደራጊ	ሀ. ቀተለ ፈለሰ	-	-	ሐነጸ	ገብረ
አድራጊ	ለ. አቅተለ -		አዘነመ	አሐነጸ	አግበረ
አስደራጊ	ሐ. አስተቃተለ -	-	-	-	

ተገብሮ	ሀ.፩.ተቀትለ ፈለሰ	ኮነ	ዘንመ	ተሐንጸ	ተገብረ
	ለ.፩. ተቃተለ	-	-	-	-
	ሐ. ፩.«ተስተቃተለ»	-	-	-	-

በምሳሌው እንደወየነው ኮነ የሚለው ሐውልት፣ ዐጉል ግስ/ወደ ተገብሮነት የሚያደላ/ ግስ በተገብሮ ብቻ የተገለጸ ሲኾን ትርጉሙ ግን ሊሰፋ ይችላል። ይኹን እንጂ ተገብሮ መባል የማያበቃው ጉዳይ ደግሞ ገባሪ / አድራጊ አለ መኖሩ ነው። በአርግጥ የትርጉም መዛባት /መቀላቀል/ ይመጣል እንጂ በቋን ቋው ሂደት አዕማዱን መሙላት ይቻላል። ትርጉሙ የ«ምንግዴ» እንዳይኾን እንጂ። ለምሳሌ ገብረን በምልው አዕማድ መዘርዘር ይቻላል። ፈለሰን የመሰለ ግስ ደግሞ ደራጊም አድራጊም ይኾናል ያለምንም ቅጥያ።

ሌላው የ«አቅተለ»ን ይዞ የ«ቀተለ»ን የ«ቀተለ»ን ይዞ የ«አቅተለ»ን መንገድ ትርጉም ይዞ የሚጓዝ ሁለት ትርጉም ፈላጊ የግስ ዓምድ ትርጉም አይጠፋም።

የ«አቅተለ» /አድራጊ/ መልክዕ ያለው እና በቀተለ/ በደራጊ የሚፈታ ግስ ምሳሌ፡ አፍቀረ፣ አእመረ. . .

ምሳሌ፡ ፈቀረ > አፍቀረ

አነ	አፍቀርኩ	ማርያምሃ እግዝእትየ ከመ ታድነንኒ ማርያም እመቤቴን ታድነኚ ዘንድ ወደድኩ
አንተ	አፍቀርከ	ማርያምሃ
አንቲ	አፍቀርኪ	ማርያምሃ
አንትሙ	አፍቀርክሙ	ማርያምሃ
አንትን	አፍቀርክን	ማርያምሃ
ንሕነ	አፍቀርነ	ማርያምሃ
ውእቱ	አፍቀረ	ማርያምሃ

ይእቲ	አፍቀረት	ማርያምሃ
ውእቶሙ	አፍቀሩ	ማርያምሃ
ውእቶን	አፍቀራ	ማርያምሃ

አመረ > አእመረ ዐወቀ

አነ	አእመርኩ	ዘንተ ነገረ = ይኽንን ነግር ዐወቅኩ
አንተ	አእመርከ	ዘንተ ነገረ
አንቲ	አእመርኪ	ዘንተ ነገረ
አንትሙ	አእመርክሙ	ዘንተ ነገረ
አንትን	አእመርክን	ዘንተ ነገረ
ንሕነ	አእመርነ	ዘንተ ነገረ
ውእቱ	አእመረ	ዘንተ ነገረ
ይእቲ	አእመረት	ዘንተ ነገረ
ውእቶሙ	አእመሩ	ዘንተ ነገረ
ውእቶን	አእመራ	ዘንተ ነገረ

ተጨማሪ ሐውልት/ዐጉል ግሶች የኾኑ እና ከአደራጊያቸው/ገቢር የማይወጡ የሚከተሉት ናቸው:: ምሳሌ:- ሠነየ/አማረ/፣ ጌነወ/ሸተተ/፣ ምዕዘ /ሸተተ በጥሩ/፣ ልህቀ/ላቀ/፣ ነቀወ /ነቃ/፣ ሐይወ /ዳነ/፣ ቆመ፣ ሐረ/ሮጸ፣ ደክመ፣ ነበረ፣ ኖመ፣ ነደ/ነደደ/ ቆረ /ቀዘቀዘ/. . . ናቸው::

ን/ት/ዝያነው በግእዝ /በግእዝ እነነጋር

ሰላም ለኪ እኅተ ዮሐንስ ማርታ	ወሰላም ለከ ኤርምያስ እኁየ
የዮሐንስ እኅት ማርታ ሰላም ላንቺ ይኹን	ወንድሜ ኤርምያስ ላንተም ሰላም ይኹን
ዲያቆን ኤልያስ ሀሎ/ሀሎኑ/	ናሁ ወፅአ እምነ ማኅደሩ/ቤቱ
ዲያቆን ኤልያስ አለ?	አሁን ከዶርሙ/ቤቱ ወጣ
አይቴኑ ዘሖረ ይመስለኪ?	ኀበ ቅድስት ማርያም ውእቱ/ናሊሎ/
የት የሄደ ይመስልሻል?	ወደ ቅድስት ማርያም ነው
ይዕዜኒ/ዮም/ ቀዳሲ ውእቱ?	አኮ! ለጉባኤ ውእቱ
ዛሬ ቀዳሺ ነው?	አይደለም ለጉባኤ ነው
ኮለሄ ቤተክርስቲያን ውእቱ?	ውእቱሰ ኀረየ መክፈልተ ሠናየ
ኹልጊዜ ቤተክርስቲያን ነው?	እሱስ በጎ እድልን መረጠ
ዘእንበለ ቤተክርስቲያን ካልኦ/ሊሉየ/	እወ ሕይወቱኒ ኮ፦ ከመ

ነገረ ኢየአምር
ያለ ቤተክርስቲያን ሌላ ነገር አያውቅም

ማዕዜ ይትመየጥ?
መቼ ይመለሳል?
አሆ እምዝንቱ እነብር እስከ ይመጽእ

እሺ እስከሚመጣ ከዚኽ እቀመጣለሁ
ምንተኑ ነሢአ ውእቱ ዘሖረ
ምን ይዞ ነው የኼደው
አንሰ አሌ ሊተ አልብየ ተስፋ
እኔስ ወዮልኝ ተስፋ የለኝም
ውነልቀ ዘመንየ በከንቱ
እንበለ ንስሐ ወጽድቅ
ዘመኔም ያለ ንስሐ እና

ጽድቅ በከንቱ አለቀ
ይኩነኒ በከመ ትቤልኒ
እንዳልሺኝ ይኹንልኝ

ሕይወተ ባሕታዊ
አም ሕይወቱም እንደ ባሕታዊ ሕይወት ሆነ
በተስዑ ሰዐት ይመጽእ
በዘጠኝ ሰዐት ይመጣል
እወ በጊዜ ውእቱ ዘይበውእ ውስተ ቤቱ
አም ወደ ቤቱ የሚገባው በጊዜ ነው
መጽሐፍ ቅዱስ ወሐመር
መጽሐፍ ቅዱስ እና ሐመር
የጊስ ዘወድቀ ይትነሣእ
አይዞኽ የወደቀ ይነሣል
ኢታማስን ተስፋከ ባሕቱ ጽንዐ
በሀይማኖት ወግበር ሠናየ
ተስፋኽን አታጥፋ ነገር ግን በሀይማኖት
ጽና መልካምንም አድርግ
አሜን ይኩን ለነ
ይኹንልን

በ ግ እ ዝ እ ን ነ ጋ ገ ር

ሐምለሰት	ደራርቱ
ሰላም ለኪ ደራርቱ	ወሰላም ለኪ ሐምለሰት
ሰላመ ላንቺ ይኹን ደራርቱ	ላንቺም ሰላም ሐምለሰት
አይቴ ውእቱ ፍኖት?	ጎበ አዋሳ ወ አርባ ምንጭ
መንገድ ወዴት ነው?	ወደ አዋሳ እና አርባ ምንጭ
ምንተ ትገብሪ ሀየ	አነ አሐውር ጎበ ብርብር ማርያም
በዚያ ምን ታደርጊያለሺ	ወደ ብርብር ማርያም እኼዳለኹ
መኑ ይእቲ ዘነበረት ምስሌኪ?	አበበች ይእቲ
ከአንቺ ጋር የተቀመጠችው ማን ናት?	አበበች ናት
እም አይቴ ይእቲ?	እም ዝዋይ
ከየት ናት?	ከዝዋይ
እኅትኪኑ ይእቲ?	እዎ ይእቲ መንፈሳዊት እኅትየ
እኅትሽ ናት?	አዎ መንፈሳዊት እኅቴ ናት
ትመስለኪ?	ንስቲት ንስቲት
ትመስልሻለች	ትንሽ ትንሽ
ምንት ውእቱ ክፍለ ትምህርታ?	ሥነ ሕይወት ውእቱ
የትምህርት ክፍሏ ምንድን ነው?	ሥነ ሕይወት/ባዮሎጂ/ ነው
ውስተ ዐራት ኪሎኑ?	እወ
በአራት ኪሎ ነውን	አዎ
እፎኑ ሕይወት?	ሠናይ ውእቱ
ሕይወት እንዴት ነው	ጥሩ ነው
ሠናይ ሚጠት እም አርባ ምንጭ	ወለኪ እም ወለጋ
መልካም መልስ ከአርባ ምንጭ	ላንቺም ከወለጋ
ማዕዜ ውእቱ ተባርኮ?	በነሐሴ ውእቱ
ምሪቃ መቼ ነው?	በነሐሴ ነው

ጠማረ ወልደ ማርያም እም ባሌ

ለአበበ ዘዐራት ኪሎ

ሰላም ለከ አበበ እኁየ። አነ ጸሐፍኩ ለከ ዘንተ ጠማረ ለካልኣይ ጊዜ። ለምንትኑ አንተ ዘኢትጽሕፍ ሊተ። ፍርሀት /ቴንሺን/ አኀዘከኑ? ማዕዜ ውእቱ ፈተናከ? ንሕነ ፈጸምነ ፈተናነ። ናሁ ዕረፍት ውእቱ። ሕይወትሰ ዳኅናኑ? እም ውእቱ ጉባኤክሙ መንፈሳዊት። ስማዕነ በከመ ሀሎ አሐዱ መኑኮስ ማዕከሌክሙ። ወብዙኃን ዲያቆናት ዘኮኑ አርድዕተ ግእዝ። በእንተዝ ይመስለኒ ሕይወትክሙ ዘኮነ ሠናየ። አቤ! ማዕዜ ውእቱ ተባርኮ አነ እመጽእ ኀቤከ።

እስኩ ጸሐፍ ሊተ። አው ንግረኒ ሊተ በምኅላፈ ቃል። ፈኑ ሊተ መጻሕፍተ ቅዱሳተ፣ ወእነ እፈኑ ለከ ዘሀለው ምስሌየ። አቤ እፎ ውእቱ ማኅበርነ? ኢ ንኅድግ ማኅበረነ።

እስከ እመጽእ ኀቤከ ይኩን ጸሎትከ ምስሌየ።

ኀበ ቤተ ሰብእ /ሰብአ ቤት/ ዘግእዝ

ሰላም ለከ፡አቡየ፣ ሰላም ለኪ እምየ፣ ወሰላም ለክሙ አኀውየ፣ ወሰላም ለክን አኀትየ እንዳዕ አብጽሐክሙ ለሷያ ዘመነ ክረምት እፎ ውእቱ? ማዕዜ ትመጽኢ እምየ ኀቤየ። አንሰ ኀሠሥኩ ምክረኪ እስመ ይብል መጽሐፍ ብእሲ ዘአልቦ ተግሣጽ ይትሜሰል ከመ ሥጋ ዘአልቦቱ ነፍስ። ጸመ ፍልሰታ እፎ ይእቲ? አአምር አንሰ ከመ ተሐውሩ ለቅዳሴ ኀበ መካነ ብርሃን ሥላሴ። ወአይቴ ተሐ ውር እኁየ ጌትነት በዝንቱ ዕረፍትከ/ እስመ ዕረፍትሰ ሠናይ ለኵሉ።

ምንተ ትገብሪ እኅትየ ገነት በሐዲስ ዓመት። አንሰ በፈቃደ እግዚአብሔር እከውን ዲያቆነ። ወይመስለኒ ዘእከውን ሐዋርያ ግእዝ ወ እምነ ቤተክርስቲያን። ናሁ ወጠንኩ ተምህሮ ልሳነ ግእዝ ውስተ ማኅበረ ቅዱሳን በማዕከለ ሐዲስ ጽጌ።

ዮሐንስ

እም ሐዲስ ጽጌ/ከአዲስ አበባ/

«ትውፊድ የኅፅፍ ወትውፊድ ደተፅፍ»
ስትውፊደ ሣዕላዴ ሺሕ ዘመት

ሰላም ለክሙ ትውልድ ቀደምት ዘዕሥራ ምእት ዕንቋ አብ ጽሐክሙ ለሣልሳይ ሺሕ ዘመን። ዘመንሰ ንሕነ ውእቱ። ወዘመንሰ ፈረስነ ውእቱ ዘንረውጽ ወዘነሐ ውር ቦቱ። እፎ ኀለፈ ዘመነ አበ ዊነ? ወእፎ ይእቲ እምነቶሙ? ወእፎ ኀለፈ ዘመነ ሊቃውንት፣ ካህናት፣ ዲያቆናት... በቀዳማይ ወበካልኣይ ሺሕ ዐመት ወምንተ ገብሩ እለ ካሌብ ወላሊበላ ወአባ ጊዮርጊስ? ወእፎ ሐነፁ አብያተ ክርስቲያናት በበደወሉ? ወእፎ ሀለው በፍቅር ወበሰላም ምስለ ሕዝብ ወአሕዛብ? በአማን አበዊነሰ ትጉኃን ውእቶሙ ለሀገር ወለቤተክርስቲያን። ወኮኑ እለ ያፈቅሩ ሀገሮሙ ወእለ ይደግሙ /ይጼልዩ/

መዝሙረ ዳዊት ወውዳሴ ማርያም። ወንሕነኒ ትውልድ ዘሣልሳይ ሺሕ ዘመን...? እንዳኢ!። አጎውየ ወአጎትየ ጸልዩ ላቲ ለሀገርነ ወለቤተክርስቲያንነ ቅድስት። ኢንኩን መፍቀርያነ ዐለም ዘየጎልፍ። ዘመንነ እግዚአብሔር ውእቱ። በከመ ይቤ ጳዉሎስ እመኒ ንመውት ለእግዚአብሔር ንመውት ወእመኒ ነሐዩ ለእግዚአብሔር ነሐዩ። ለምንት ውእቱ ዘአልብነ ፍቅር? ለምንት ኢንትፋቀር በበይናቲነ? ለምንት ውእቱ ሃይማኖትነ? ለተርእዮኑ? ለሰምኑ? አይቴ ውእቱ መካነ ዕረፍትነ? ወአይቴ ውእቱ አክሊልነ? አኮኑ በሰማይ በጎበ አምላክነ?

ዐለምሰ ትስሕብነ በሐብለ ሙስና ወታወርደነ ታሕተ። በእንተዝ ንቁም በበህላዌነ በነሢአ መስቀሉ ለመድኀኒነ። አሜሃ ሀገርነ ትጸንዕ ከዊና መልዕልተ አህጉር ዘዐለም። አ ደቂቀ እምየ ቤተክርስቲያን ነያ ሠናይት ኢትዮጵያ ከመ ጽጌ ገዳም። ምንተ ንግበር ለእምነ ቤተ ክርስቲያን ወለርስትነ ኢትዮጵያ። አምላለ ወርቅ ንግበር ላቲ። እስመ መንገለ አቡሃ መልከ ጼዴቅ ወመንገለ እማ ንግ ሥተ አዜብ አልቦ ዘይትኤረያ። ወልሳና ግእዝ ብሔረ ዐለም ውእቱ። ዝማሬሃ ዝማሬ መላእክት ውእቱ። እንተ በምድር ሥረዊሃ ወበሰማይ አዕጹቂሃ ይእቲ ሐረገ ወይንነ ኢትዮጵያ። ወእፈጽም ነገርየ እንዘ እብል «ንኩን እንከ ከመ ብእሲ የዋሕ ዘይጸውም ወይጼሊ ወያስተሰሪ በእንተ ጎጢአቱ፤ ንሑር በጽድቅ ንርከብ ሠናየ ወናክብር ሰንበተ ወንትመሀር ገቢረ ሠናይ። ወእፎ ትበጽሕ ተዋሕዶ ሃይ ማኖትነ ለዐለም?

«ርኢነ ሰማየ ሐዲሰ ወምድረ /ዘመነ ሐዳሰ/»

ሎቱ ስብሐት ወለወላዲቱ ድንግል
አነ ድኩም ጎጥአ እጉክሙ ፍሬ ጽድቅ
/አሐዱ ጎጥአ ዘእም ቤተሰብእ ዘግእዝ/

በግእዝ አነጋገር

ቆስጠንጢኖስ	*አሌኒ*
እፎ ጎደርኪ እምየ?	ሎቱ ስብሐት ወልድየ
እንዴት አደርሺ እናቴ?	ምስጋና ለሱ /ጌታ/ ልጄ
አይቴ ተሐውሪ በጽባሕ?	ጎበ መርሶ ሐመር
በሣት የት ትሔጃለሺ?	ወደ መርከቡ ወደብ
ጎበ ሜድትራንያንኑ?	እወ
ወደ ሜድትራኒያን ነውን?	አዎ
ለምንት?	አነ አሐውር ጎበ ኢየሩሳሌም
ለምን?	እኔ ወደ ኢየሩሳሌም እኼዳለኹ።
ምንተ ትገብሪ በኢየሩሳሌም?	አነ አጎሥሥ መስቀለ ክርስቶስ አምላኪየ

በኢየሩሳሌም ምን ታደርጊያለሽ?

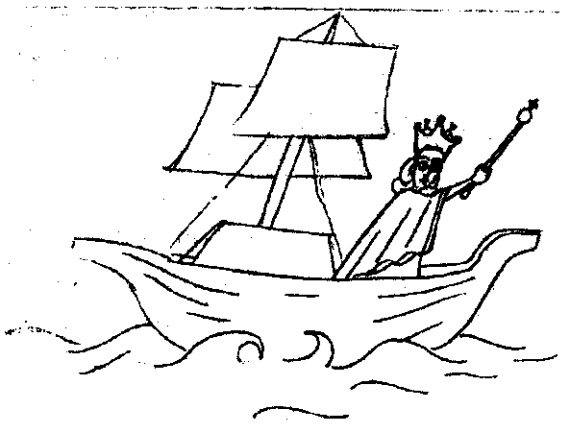
አይቼ ውእቱ መስቀል ትዕምርትነ?
ምልክታችን መስቀል የትነው?
መኑ ይነብበኪ በነበ ሀሎ
ያለበትን ማን ይነግርሻል?
ዐቢይ ውእቱ ክብርኪ እምየ
እናቴ ክብርሽ ታላቅ ነው
ማዕዜ ትትመየጢ ኀበ ሮም
ወደ ሮም መቼ ትመለሻለሽ?
ፍኖትኪሰ ዘያደክም ይመስለኒ
ወእምድኅረ ዝንቱሰ አይቴ ውእቱ ፍኖትኪ

ከዚህ በኋላ መንገድሺ ወዴት ነው?

መንገድሺስ የሚያደክም ይመስለኛል
ወበዝንቱ ንመውኦሙ ለኮሎሙ ፀርነ
በዚኽም ጠላቶቻችን ኹሉ ድል
እናደርጋቸዋለን

የአምላኬን የክርስቶስን መስቀል
እፈልጋለኹ
ውስተ አድባረ ኢየሩሳሌም ውእቱ
በኢየሩሳሌም ተራሮች ነው
እግዚአብሔር ዘፈነም
እግዚአብሔር የላከው
መስቀል ውእቱ ክብርየ ውነይልየ
ክብሬም ኀይሌም መስቀል ነው::
እምድኅረ ተፈጸመ ሊተ ተምኔትየ
ምኞቴ ከተፈጸመልኝ በኋላ
መስቀል ብሂል መከራ ውእቱ
ኀበ ኢትዮጵያ ከመ ይብራህ ደመራሁ
ለኩሉ ዓለም
ደመራው ለዐለም ኹሉ ይበራ ዘንድ
ወደ ኢትዮጵያ እኼዳለሁ
መስቀል ማለት መከራ ማለት ነው::
በአማን

በእውነት

Gender: *In Ge'ez' gender is the most respected and kept rule as the Scholars of Ethiopia (traditionalists) still preserve and do to this very day However, in the Gospels of ʔəbba Gərima and ʔyyəsus Moʔə, this rule was, sometimes, violated and also the phrases or words used by the present Gospel were marked in a diferent way.The following may help us to see some examples.* ወገፍዕዎ ለይእቲ ቤት ተሳ ረረ:: > ወገፍዕዎ ለይእቲ ቤት ተሳረረት:: ማርያ መግደላዊ > መግደላዊት:: ፍርህዎሰ: ይከውኑሆ?::አኑ? በልዮ > በሊዮ*::ሖራ > ሖሩ:: ፍታሖሙ > ፍትሖሙ ::

As Amharic, Ge'ez language had some words that have similarity with the Amharic words such as ይእቱው *(Like Amharic) >* ይእትው:: ኢ:ትሔልዩ > ኢትሐልዩ :: ይዑቁ ወትቤልዎ::ትሰቲዩ:: እ/ኢይጼብሕኑ *(This verb is identified as* ቀደሰ *type.)* ትጌገዩ > ትጌግዩ ::ታቡኡ > ታብኡ::

Negative marker: ኢ = *But;* ሰ=ይ=እ=. *If it precedes* የ *(yə)ተአምር [təʔəmmr];እየሱስ [ʔyəsus];እይመጽእ [ʔyymәs'.]*

C.Active	***Pasive***
ጸደቅከሙ	ተጼደቁ *'you are full of hypocrisy'*

Absence of other nouns/ incomplete sentences/phrases. *In the oldest manuscripts we find some phrases or statements not completed. Of those statements or words we can see some of the examples. These are:* ትመሰል መንግሥተ [ሰማያት] ብእሴ ::ወወሰደት [ላቲ] ለእማ:: ኃምስ ንብሰ- [ት]:: ወአመ ሰዱሰ... [ዕለት]:: እብን ዲቤ እብን [እንዘ ኢይ] ዘኢትነሰት ::

፪.ሯ፫. የአንዳንድ አገናዛቢ አጸፋዎች ዝርዝር

- ካልእ = ሌላ፣ ካልእከ / ሌላኽ/ ካልእኪ የሌላሺን/an other/ other..
- ቀደምት =/የቀድሞ ሰዎች/፣ ቀደምትክሙ / የቀድሞ ሰዎቼ የኾናችኹ እናንተ/ancestors, fore- fathers,....
- ክልኤ = ኹለት፣ ክልኤሆሙ / ኹለታቸው/፣ ክልኤነ / ኹለታችን / ክልኤክሙ / ኹለታችኹ/
- በበይናት = (በበይናቲሁ/ በመካከል እርስ በርስ one another, eachother...
- በበይናት/ እርስበርሳችን / በበይናቲሆሙ / እርስ በርሳቸው/ በበይናቲክሙ / እርስ በርሳችሁ/

- ኵሎ = ኹሉ፣ ኵሎሙ / ኹላችሁ/ / ኵልክሙ/ / ኹላችሁ/ ኵልነ/ ኹላችን/ all
- ባሕቲት = ብቻ፣ ባሕቲቶሙ /ብቻቸውን/፣ ባሕቲትየ /ብቻየን/፣ ባሕቲታ/ ብቻዋን/alone ,only
- አመ = ጊዜ፣ አሜሃ / በዚኽ ጊዜ፣ በዚያ፣ ጊዜ፣ at ወዲያው/ at the time/ at that time,፡ when....
- ሶበ = ጊዜ፣ ሶቤሃ / በዚኽ ጊዜ፣ በዚያ ጊዜ፣ ወዲያው/ at that time,at the time, when,...
- ጊዜ =ጊዜ፣ ጊዜሃ / በዚኽ ጊዜ በዚያ ጊዜ ወዲያው/at the time, at that time, when,...

<u>ምሳሌ</u>

ዘትፈቅድ ለርእስከ ግበር ለካልእከ = ለራስኽ የምትፈልገው ለሌላው አድርግ።

ሰማእክሙ ዘተብህለ ለቀደምትክሙ / ተብህለ = ተባለ/

ቀደምትክሙ ሰገዱ ለእግዚአብሔር አምላኮሙ

ክልኤሆሙ ሖሩ ወበልዑ ኀብስተክሙ

ተፋቀሩ በበይናቲክሙ

ተማኅርነ በበይናቲነ

ተሰአሉ በበይናቲሆሙ / ተሰአለ፣ ተጠያየቀ/

ኵልነ አግብርተ እግዚአብሔር ንሕነ

መጽኡ ኵሎሙ ወሰአሉ በእንተ ንጉሦሙ

ሖሩ ኩልክሙ ኀበ ቤትክሙ ለክሙ

ኵሎሙ ነቢያት አስከ ዮሐንስ ተነበዩ

መጻእኩ እምብሔር ርኁቅ ባሕቲትየ

ዝንቱ ብእሲ ነበረ ውስተ ቤቱ ለባሕቲቱ

ዘበልዐ ባሕቲቶ ይመውት ባሕቲቶ

፪.ጽኂ. የንዑስ አንቀጽ ዝርዝር እንደ አገናዛቢ ሲያገለግል

ቀቲል/ ቀቲሎት/ --መግደል ቀቲልየ = መግደሌ ቀቲልክሙ = መግደላችኹ

ቀተለ = ገደለ ቀቲሎትየ = መግደሌ ቀቲሎትክሙ = መግደላችኹ

ቀደሰ = አመሰገነ ቀድሶየ = ምስጋናየ ቀደሶክሙ = ማመስገናችኹ

ገቢር/ ገቢሮት/ =መሥራት ቀድሶትየ = ምስጋናየ ቀድሶትክሙ = ማመስገናችኹ

ገብረ = ሥራ ገቢርየ = ሥራየ ገቢርክሙ = ሥራችኹ

ገቢሮትየ = ሥራየ ገቢሮትክሙ = ሥራችኹ

ንግግር

ተክለማርያም ሀሎ ናሁ ወፅአ እምነ ማኅደሩ

ተክለማርያም አለ አሁን ከቤቱ / ዶርሙ / ወጣ

አይቴ ዘሖረ ይመስለከ ኅበ ቅድስት ማርያም ውእቱ ዘሖረ

የት የኼደ ይመስልሻል ወደ ቅድስት ማርያም ነው የኼደው

ዮም ቀዳሲ ውእቱ አኮ

ዛሬ ቀዳሽ ነው አይደለም

ኩለሄ ቤተ ክርስቲያን ውእቱ ውእቱሰ ኀረየ መክፈልተ ሠናየ

ዘእንበለ ቤተክርስቲያን ሊሎየ ነገረ ኢየአምር እሱስ መልካም እድልን መረጠ

ኹልጊዜ ቤተክርስቲያን ነው

ያለቤተክርስቲያን ሌላ ነገር አያውቅም

ማእዜ ይትመየጥ በዐሠርቱ ሰዐት ይመጽእ

መቼ ይመለሳል ዐሥር ሰዐት ይመጣል

በድኅር ነዐ አው ንስቲተ ጽንዐ እስከ ዐሠርቱ ሰዐት ዐሥር ሰዐት

በኋላና ወይም ትንሽ ቆይ እስከ ዐሥር ሰዐት

ኦሆ እምዝንቱ እነብር እወ በጊዜ ውእቱ ዘይበውእ ውስተ ቤቱ

እሺ ከዚኽ እቀመጣለኹ አዎ በጊዜ ነው ወደ ቤቱ የሚገባው

ምንተ ነሚአ ውእቱ ዘሖረ መጽሐፍ ቅዱስ ወሐመር

ምን ይዞ ነው የኼደው መጽሐፍ ቅዱስና ሐመር

አንሰ አሌ ሊተ አልብየ ተስፋ ዮጊከ ዘወድቀ ይትነሣእ

እኔስ ወዮልኝ ተስፋም የለኝ አይዞኽ የወደቀ ይነሣል

ወንልቀ ዘመንየ በከንቱ ኢታማስን ተስፋከ ባሕቱ ጽንዐ

ዘመኔ በከንቱ አለቀ በሀይማኖት ወግበር ሠናየ

ተስፋኽን አታጥፋ ነገር ግን በሀይማኖትኽ ጽና መልካምን አድርግ

ይኩነኒ በከመ ትቤልኒ አሜን

እንደምትይኝ ይደረግልኝ ይኹንልኝ ይኹን ይደረግ

፪.፫፯.ቅጽል (Adjective)

፩. ሣልስ ቅጽል፡- ይኸን ዐይነት ስም የተሰጠው ቃሉ በተባዕታይ ጊዜ በሣልስ ድምጽ ስለሚያልቅ ነው። ለምሳሌ፣ እግዚአብሔር መሓሪ ውእቱ

እግዚአብሔር ውእቱ ፈታሒ በጽድቅ

መኑ ውእቱ ዮም ቀዳሲ

ሣልስ ቅጽሎች ወደ ተሳቢ ሲቀየሩ ፊደሉ ወደ ኃምስነት ይለወጣል / " ኀ" ን ያመጣሉ ማለት ነው/

ምሳሌ፣ አነ አኀሥሥ መሓሬ ለነፍስየ = እኔ ነፍሴን የሚመራትን እሻለሁ

እግዚአብሔር ዐዘዘ ዳዊትሃ ከመ ይኩን ፈታሔ በጽድቅ

= እግዚአብሔር ዳዊትን በእውነት ይፈርድ ዘንድ ዐዘዘው።

፪. ሳድስ ቅጽል፡- ይኸን ዐይነት ስም የተሰጠው ቃሉ በሳድስ ስለሚያልቅ ነው።

ምሳሌ፣ ቅድስት ማርያም ተወልደት እም ሐና ወኢያቁም

ብውዕ ብእሲ ዘያነብብ ሕገ እግዚአብሔር

፫. ስም እንደ ቅጽል ሊኾን፣

ምሳሌ፣ እም ኪዳነ ምሕረት ይእቲ ቤዛዊተ ዐለም

ሀገር ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ

፬. ዘ፣ እንተ፣ እለ ቅጽል ሊኾኑ

ምሳሌ፣ ተሰቅለ በእንቲአነ ዘወረደ ወልድ

፭. በ " መ" ሲያያዝ መስተገብር

ምሳሌ ፡ የሚያርስ ገበሬ፣ መቅትለ አንበሳ -- አንበሳ የሚገድል

ማስታወሻ

የማንኛውም ቅጽል ዐላማ ስምን ማጎላመስ ሲኾን ከግስ ኹሉ እንደሚመነጭ ማስተዋል አለብን።

ምሳሌ፣

ከቀደሰ ቅዱስ፣ ቅድስት፣ ቅዱሳን፣ ወዘተ

ከቀተለ ቅቱል፣ ቀታሊ፣ ቅትልት፣ ቅቱላን ወዘተ

አንዳንድ ጊዜ ቅጽሎች ግስ ላያስፈልጋቸው ይችላል

ምሳሌ፣ ቡሩክ አንተ፣ አንተ የተባረክ ብሎ ብቻ ዝም ሊል ይችላል።

ውስጠ ዘ / ቀታሊ/ ገዳይ

ቀታሊ ውእቱ---ገዳዪ ነው፣ ገዳዪ ነበር፣ የሚገድል ነው፣ የሚገድል ነበር
ቀታሊ አንተ---ገዳዪ ነኽ፣ ገዳዪ ነበርኽ፣ የምትገድል ነኽ፣ የምትገድል ነበርኽ
ቀታሊ አነ / ተባዕታይ/
ቀታልያን እሙንቱ
ቀታልያን አንትሙ
ቀታልያን ንሕነ
ቀታሊት አነ / አንስታይ/
ቀታልያት እማንቱ
ቀታልያት አንትን
ቀታልያት ንሕነ

ፀ.ሽፈ.ፅ. ውስጠ ዘ / ዝርዝር ርባታ/

ውእቱ

ቀታሊሁ	ገዳዩ፣ የሚገድለው	ቀታሊሆሙ	ገዳያቸው፣ የሚገድላቸው
ቀታሊሃ	ገዳዪዋ፣ የሚገድላት	ቀታሊሆን	ገዳያቸው፣ የሚገድላቸው
ቀታሊከ	ገዳዪኽ፣ የሚገድልኽ	ቀታሊክሙ	ገዳያችኹ፣ የሚገድላችኹ
ቀታሊኪ	ገዳዪሺ፣ የሚገድልሺ	ቀታሊክን	ገዳያችኹ፣ የሚገድላችኹ
ቀታሊየ	ገዳዬ፣ የሚገድለኚ	ቀታሊነ	ገዳያችን፣ የሚገድለን

እሙንቱ

ቀታልያኒሁ	ቀታልያኒሆሙ
ቀታልያኒሃ	ቀታልያኒክሙ
ቀታልያኒከ	ቀታልያኒክሙ
ቀታልያንኪ	ቀታልያንክን
ቀታልያንየ	ቀታልያኒነ

ይእቲ

ቀታሊቱ	ቀታሊቶሙ
ቀታሊታ	ቀታሊቶን
ቀታሊትከ	ቀታሊትክሙ
ቀታሊትኪ	ቀታሊትክን
ቀታሊትየ	ቀታሊትነ

እማንቱ

ቀታልያቲሁ	ቀታልያቲሆሙ
ቀታልያቲሃ	ቀታልያቲሆን
ቀታልያቲከ	ቀታልያቲክሙ
ቀታልያትኪ	ቀታልያቲክን
ቀታልያትየ	ቀታልያቲነ

አንተ

ቀታሊሁ	ቀታሊሆሙ
ቀታሊሃ	ቀታሊሆን
-----	-----
-----	-----
ቀታሊየ	ቀታሊነ

አንትሙ		አንቲ	
ቀታልያኒሁ	ቀታልያኒሆሙ	ቀታሊቱ	ቀታሊቶሙ
ቀታልያኒሃ	ቀታልያኒሆን	ቀታሊታ	ቀታሊቶን
---	----	-------	--------
---	----	-------	--------
ቀታልያንየ	ቅታልያኒነ	ቀታሊትየ	ቀታሊትነ

አንትን		ንሕነ	
ቀታልያቲሁ	ቀታልያቲሆሙ	ቀታልያኒሁ	ቀታልያኒሆሙ
ቀታልያቲሃ	ቀታልያቲሆን	ቀታልያኒሃ	ቀታልያኒሆን
---	---	ቀታልያኒሃ	ቀታልያኒክሙ
---	---	ቀታልያንኪ	ቀታልያኒክን
ቀታልያትየ	ቀታልያቲነ		

አነ	
ቀታሊሁ	ቀታሊሆሙ
ቀታሊሃ	ቀታሊሆን
ቀታሊክ	ቀታሊክሙ
ቀታሊኪ	ቀታሊክን

I. የሚከተሉትን ዐረፍተ ነገሮች በተሳቢ ጻፋቸው / ጸሐፍ ለእሉ ዐረፍተ ነገራት በገቢር/

፩. መጽአ ቃል እምደመና

፪. ኵሉ ነፍስ ይሴብሖ ለእግዚአብሔር

፫. ወመኑ መሓሪ ዘከማክ

፬. ክቡር ሞቱ ለጻድቅ በቅድመ እግዚአብሔር

፭. በሐኪ / እንዴት አደርሺ / ማርያም ሐዳስዩ ጣዕዋ

፮. አርአዮ ለሙሴ ግብራ ለደብተራ

፯. ውእቱ ቅዳሴ ዘማርያም ውእቱ

፰. ዴግንም ለተፋቅሮ ወተቃሕም ዘመንፈስ

II. ተሳቢ ተውላጠ ስሞችን በባለቤት ተውላጠ ስሞች ዐሥሩንም መራሕያን በመጠቀም በዐረፍተ ነገር አሳይ።

ቅጽል የኾነውን ከሥሩ አስምርበት

፩. ኦ ማርያም ኢያውዓየኪ እግዚአ ኀያላን ዘኮለንታሁ አሳት ፍጹም

፪. ቅዱሳን አበው መሀሩነ ሃይማኖተ

፫. አባ ጊዮርጊስ ደራሲ ኢትዮጵያዊ ውእቱ

፬. መጽአ ሰባኪ እም ኢየሩሳሌም

፭. ልዑል እግዚአብሔር የአምር ኵሎ

፮. ዝንቱ ነገር አኮ እሙን በኀቤነ

፯. ንዑስ አነ እምአኃውየ

፰. ተጋብዑ ሰብእ ብዙኃን ኀበ ክርስቶስ

፱. ሰቡሕ እግዚአብሔር አምላክነ

ከሚከተሉት ግሶች ለነጠላም ለብዙም ቅጽል አውጣ

(ምሳሌ፣ ቀደሰ አመሰገነ፣ ቅጽል ቅዱስ)

ሀ. ክብረ/ ከበረ/ ለ. ሞተ

ለ. ተለዐለ / ከፍ ከፍ አለ/ ሸ. ፈነወ

ሐ. ነግሠ ቀ. ሐመ

መ. ነጽሐ በ. ሜመ

ሠ. ማሰነ

ረ. አፍቀረ

ንግግር

ጥዒና የሀብ ልየ	ለኩልነ
ጤና ይስጥልኝ	ለኩላችን
አይቴ ተሐውር	ኀበ ቤተ መጻሕፍት
የት ትሄዳለኽ	ወደ ቤተ መጻሕፍት
ምስለ መኑ	ምስለ ቢጽየ
ከማን ጋር	ከጓደኛዬ ጋር
ትምህርት እፎ ውእቱ	ሠናይ ውእቱ
ትምህርት እንዴት ነው	ጥሩ ነው

ድኅረ ቤተ መጻሕፍት አይቴ ውእቱ ዘተሐውር	ኀበ ከኒሣ
ከቤተ መጻሕፍት በኋላ የት ትሄዳለኽ	ወደ ቤተክርስቲያን
አሐውር ምስሌከ	አሆ
አብሬኽ እሄዳለኹ	እሺ
ናሁ ምንተ መጽሐፈ ውእቱ ዘታነብብ	ታሪክ ኢትዮጵያ
አሁን ምን መጽሐፍን ነው የምታነብ	የኢትዮጵያን ታሪክ
ጌሠም በዐለ ሩፉኤል ውእቱ	አኮ በዐለ ሚካኤል ውእቱ
ነገ የሩፉኤል በዐል ነው	አይደለም የሚካኤል ነው
ጽዋዕ ሀሎ ብዚል ውእቱ	እወ ሀሎ
ጽዋዕ አለ ማለት ነው	አዎ አለ
በል በምሴት ንትራከብ	አዐቅበከ
በል በምሽት እንገናኝ	እጠብቅሀለኹ
ለእመ ኢንትራከብ ሠናይ ንባብ	ለክልኤነ
ካልተገናኘን መልካም ጥናት	ለኹለታችንም

፪.፭፫. ካልኣይ አንቀጽ፣ የትንቢት ወይም የአሁን ጊዜ

ክርስቶስ ይመጽእ ዳግመ	ክርስቶስ ዳግመኛ ይመጣል
ዘይበልዕ ባሕቲቶ ይመውት ባሕቲቶ	ብቻውን የበላ ብቻውን ይሞታል
ወትቀውም ንግሥት በየማንከ	ንግሥት በቀኝኽ ትቆማለች

የካልኣይ አንቀጽ / የትንቢት ወይም የአሁን ጊዜ/ ዋና መታወቂያው ቅድመ መድረሻው ድምጽ መጥበቁ ነው።

ምሳሌ፣ ቀተለ -- ይቀትል

፲፬. ትዕዛዝ አንቀጽ

ፈኑ እዴከ ወያድኅነነ	እጅኽን ላክልን ያድነንም
ንዑ ኀቤየ	ወደ እኔ ኑ
ሑሩ እምኔየ	ከእኔ ኺዱ
ተንሥኡ ለጸሎት	ለጸሎት ተነሡ
አድኅን ሕዝበከ ወባርክ ርስተከ	ሕዝብኽን አድን ርስትኽንም ባርክ

፲፭. አርእስት /ንዑስ አንቀጽ

በአማርኛ መቀደስ፣ መጸለይ፣ መኼድ፣ መብላት ስንል መ የሚለው ቃል ንዑስ አንቀጽን ያመለክታል ማለት ነው።

ምሳሌ፣ ለወሊድ ሑረት ኀበ አዝማዲሃ / ለመውለድ ወደ ዘመዶቿ ኼደች/
. ኖልዎ አበግዕ ይሔይስ እምኖልዎ አጣሊ / ፍየሎችን ከመጠበቅ በጎችን መጠበቅ ይሻላል/

ይኽም ንዑስ ብዙ ዐይነት ሙያ አለው።

፩. ሲላብ / ተገብሮ ሲያናግር/

ምሳሌ፣ ብእሲ ዐብድ ይፈቅድ ነቢረ እም ገቢር
/ ሰነፍ ሰው ከመሥራት መቀመጥን ይመርጣል/

፪. ይሳባል / ገቢር ሲያናግር/

ምሳሌ፣ አድኅነኒ እግዚኦ እም ሰሚዕ ነገረ እኩየ
/ አቤቱ ክፉ ነገርን ከመስማት አድነኝ/

፫. አርእስት ያናብባል

ምሳሌ፣ አድኅነኒ እግዚኦ እም ሰሚዐ ነገር እኩይ

፬. ባለቤት ይኾናል

ምሳሌ፣ ቀቲል ተክስተ በዐውደ ኲናት / መጋደል በጦር ሜዳ ታየ / የንዑሳን አንቀጽ ርባታ

ምሳሌ 1 ቀቲሎት / አርእስት/

ቀቲሎቱ	መግደሉ	ቀቲሎቶሙ	መግደላቸው
ቀቲሎታ	መግደሏ	ቀቲሎቶን	መግደላቸው
ቀቲሎትከ	መግደልኽ	ቀቲሎትክሙ	መግደላችኹ
ቀቲሎትኪ	መግደልሺ	ቀቲሎትክን	መግደላችኹ
ቀቲሎትየ	መግደሌ	ቀቲሎትነ	መግደላችን

ምሳሌ ፪ ቅትለት / ሳቢ ዘር/

ቅትለቱ	አገዳደሉ	ቅትለቶሙ	አገዳደላቸው
ቅትለታ	አገዳደሏ	ቅትለቶን	አገዳደላቸው
ቅትለትከ	አገዳደልኽ	ቅትለትክን	አገዳደላችኹ
ቅትለትየ	አገዳደሌ	ቅትለትነ	አገዳደላችን

ማሳሰቢያ፣ የስም ዝርዝር ርባታ ምንጊዜም በዚኽ መልክና መጠን መኾኑን ማስታወስ ይጠቅማል።

ማጠቃለያ

ቀዳማይ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ሲዘረዘር

ቀተለ ቀቲል(to kill) ቀቲሎትከ/ መግደልኽ/ ቀቲሎትኪ / መግደልሽ/

መሐለ ምሒል ምሒሎትከ / መማልኽ/ ምሒሎቱ /መማሉ/

/ አርእስት ሲዘረዘር አስቀድሞ በ " ት" እንደሚጨርስ / ምሳሌ ቀቲሎትከ፣ ቀቲሎትኪ . . ./ አስተውል።

ዘንድ አንቀጽ፣ እንዲ አንቀጽ፣ ሊ አንቀጽ

አማርኛ ፩. ይመጣ ዘንድ፣ ይገድል ዘንድ፣ ይፈውስ ዘንድ . . .

፪. እንዲመጣ፣ እንዲገድል፣ እንዲፈውስ . . .

፫. ሊመጣ፣ ሊገድል፣ ሊፈውስ፣ ሊአስቀድስ

ምሳሌ አንተ ተአምን በእግዚአብሔር ትረስ / ትወርስ ዘንድ/ መንግሥተ ሰማያት

ናክብር አባነ ወእመነ ንርከብ በረከተ እም አምላክነ

ቁሙ ቅድመ ቤተክርስቲያን ትሰግዱ ለእግዚአብሔር

ዘንድ አንቀጽ / ዝርዝር ርባታ/

ውእቱ ይቅትሎ ይገድለው ዘንድ፣ እንዲገድለው፣ ሊገድለው

ይቅትላ ይገድላት ዘንድ፣ እንዲገድላት፣ ሊገድላት

ይቅትልከ ይገድልኽ ዘንድ፣ እንዲገድልኽ፣ ሊገድልኽ

ይቅትልኪ ይገድልሺ ዘንድ፣ እንዲገድልሺ፣ ሊገድልሺ

ይቅትለኒ ይገድለኝ ዘንድ፣ እንዲገድለኝ፣ ሊገድለኝ

ይቅትሎሙ ይገድላቸው ዘንድ፣ እንዲገድላቸው፣ ሊገድላቸው

ይቅትሎን ይገድላቸው ዘንድ፣ እንዲገድላቸው፣ ሊገድላቸው

ይቅትልክሙ ይገድላችኹ ዘንድ፣ እንዲገድላችኹ፣ ሊገድላችኹ

ይቅትልክን ይገድላችኹ ዘንድ፣ እንዲገድላችኹ፣ ሊገድላችኹ

ይቅትለነ ይገድለን ዘንድ፣ እንዲገድለን፣ ሊገድለን

ውእቶሙ	*ይእቲ*	*ውእቶን*
ይቅትልዎ	ትቅትሎ	ይቅትላሁ
ይቅትልዋ	ትቅትላ	ይቅትላሃ
ይቅትሉከ	ትቅትልከ	ይቅትላከ
ይቅትሉኪ	ትቅትልኪ	ይቅትላኪ
ይቅትሉኒ	ትቅትለኒ	ይቅትላኒ

ይቅትልዎሙ	ትቅትሎሙ	ይቅትላሆሙ
ይቅትልዎን	ትቅትሎን	ይቅትላሆን
ይቅትሉክሙ	ትቅትልክሙ	ይቅትላክሙ
ይቅትሉክን	ትቅትልክን	ይቅትላክን
ይቅትሉነ	ትቅትለነ	ይቅትላነ

ንተ	ለንቲ	ለንትን
ትቅትሎ	ትቅትሊዮ	ትቅትላሁ
ትቅትላ	ትቅትሊያ	ትቅትላሃ
ትቅትላኒ	----------	----------
ትቅትሎሙ	----------	----------
ትቅትሎን	ትቅትሊዮሙ	ትቅትላሆሙ
ትቅትለነ	ትቅትሊዮን	ትቅትላሆን
	---------	----------
	---------	----------
	---------	----------
	ትቅትሊነ	ትቅትላነ

ለነ	ንሕነ
እቅትሎ	ንቅትሎ
እቅትላ	ንቅትላ
እቅትልከ	ንቅትልከ
እቅትልኪ	ንቅትልኪ
---------	----------
እቅትሎሙ	ንቅትሎሙ
እቅትሎን	ንቅትሎን
እቅትልክሙ	ንቅትልክሙ
እቅትልክን	ንቅትልክን
----------	----------

ጦዘ አንቀጽ

የሚያመለክተው በልቶ፣ ጠጥቶ፣ ገድሎ፣ ገድላ፣ በልተን . . . የሚለውን ሰዋስ ዋዊ ሞያ ነው። ምሳሌ፦